

Katekumenaatin ohjaajan opas

1. painos

© 2011 Suomen evankelis-luterilaisen kirkon kirkkohallitus

Toimitus: Marjaana Kanerva & Sinikka Metsätähti

Työryhmä: Marjaana Kanerva, Laura Maria Latikka, Sinikka Metsätähti (Pj.),
Riikka Myllys, Maria Sten

Jumalanpalvelusosion työryhmä: Lauri Kopponen, Hannu Leskinen,
Helena Lindfors, Mari Mattsson, Sinikka Metsätähti, Ulrik Sandell (Pj.)

Taitto ja kuvitus: Antti Tiainen

Painopaikka: Kirjapaino PAINAVA Nummelin

Vantaa 2011

Suomen ev.lut.kirkon kirkkohallituksen julkaisuja 2011:1

ISSN 1237-279X

ISBN 978-951-789-348-0 nid.

ISBN 978-951-789-349-7 pdf

Pyhä

KOULUTUSKESKUS
AGRICOLA

Sisällys

I KATEKUMENAATIN IDEA

Johdanto	6
Hengellinen kaipaus nykypäivänä	6
Lähtökohtana ihminen	6
Katekumenaatti – matka aikuisen uskoon	9
Katekumenaatin tunnuspiirteet	9
Katekumenaattivuosi	12
Yhteydet kirkon olemukseen ja perustehtävään	15

II KATEKUMENAATTI KÄYTÄNNÖSSÄ

Katekumenaatin aloittaminen	22
Kokoontumiskerran kesto ja kulku	23
Kohtaamista tukevia elementtejä	24
Ryhmän ohjaaminen	24
Ryhmän työskentelyn käynnistäminen	25
Työskentelystä sopiminen	26
Roolit katekumenaattiryhmässä	27
Jeesuksen työ esikuvana	27
Roolit	27
Ohjaaminen ja keskustelu	28
Näkökohtia jakamista varten	29
Metodeja	29
Valmistautuminen ja arviointi	30
Esimerkki pilottiryhmästä	31

III KATEKUMENAATIN TYÖSKENTELYMALLEJA

Virikkeitä mietiskelyyn	36
Kristillinen mietiskely ja lectio divina	36
Malli raamattu-työskentelyyn ryhmässä (lectio divina)	37
Sovellus pienryhmässä esim. psalmi-tekstiin	37
Kuvan käyttö meditaatiossa	38
Raamattumeditaatio	38
Bibliodraama	39
Virikkeitä aihepiireittäin	41

IV KATEKUMENAATIN JUMALANPALVELUKSET

Tervetulon jumalanpalvelus	53
Kutsun jumalanpalvelus	59
Pyhän kasteen muistamisen jumalanpalvelus	64
Lähtettämisen jumalanpalvelus	70

LIITTEET

Katekumenaatin lyhyt historiikki	78
Katekumenaatti pähkinänkuoressa	82
Lähteet	84
Työskentelykuvat	85

I

Katekumenaatin idea

Johdanto

HENGELLINEN KAIPAUS NYKYPÄIVÄNÄ

Kiinnostus hengellisiä kysymyksiä kohtaan näkyy yhteiskunnassa eri tavoin. Rippikoulu on säilyttänyt suosionsa ja kirkko tavoittaa yhä valtaosan jäsenistöstään kirkollisten toimitusten kautta. Samalla spiritualiteettiin liittyvää kyselyä ilmenee myös uudenlaisen yhteisöllisyyden etsinnässä. Monet kuitenkin myös eroavat kirkosta, koska sillä ei ole heille henkilökohtaista merkitystä. Yhteiskunta maallistuu, moniarvoistuu, kansainvälistyy, kehittyä teknologisesti.

Kirkon työlle tilanne merkitsee haastetta. Kuinka kyetään ylläpitämään tietoutta oman uskon sisällöstä? Miten voidaan tukea ihmisiä heidän hengellisessä kaipuussaan? Miten varustaa seurakunnan elämää, jumalanpalvelusta ja rukousta tavalla, joka ottaa huomioon arjen vaatimukset ja ihmisten elämän todellisuuden?

Muutoksesta huolimatta hengellisyys kuuluu olennaisena osana ihmisen olemukseen. Aika ei muuta tätä peruslähtökohtaa, vaikka hengellisyyden muodot ja ilmaisutavat muuttuvatkin.

LÄHTÖKOHTANA IHMINEN

Katekumenaatin perusajatuksena on ihmisten hengellisen kyselyn kohtaaminen ja siihen vastaaminen. Kirkkovuodessa eläminen ja hengellisiin kysymyk-

siin syventyminen voi auttaa ymmärtämään myös omia hengellisiä tarpeitaan tai juuriaan. Monille, myös kiinnekohtaa etsiville ihmisille seurakunta ja sen jumalanpalveluselämä voivat tulla hengelliseksi kodiksi.

Uskon kysymysten käsittely liittyy osanottajien elämään ja arkeen. Tärkeimmät kysymykset lähtevät ihmisen kokemuksesta ja sitovat oman elämän laajempaan yhteyteen, toisiin ihmisiin, ympäristöön, koko luomakuntaan.

Koska katekumenaatin kantava idea on kuunnella ihmistä ja ottaa hänen kysymyksensä todesta, on tärkeää rakentaa koko työskentely osanottajien kysymyksistä lähtien. Yksilöiden huomioiminen ei sulje pois sitä, että ihmisen hengellinen pohdinta liikkuu usein pitkälti yhteisten, samankaltaisten aiheiden ympärillä. Sen vuoksi keskustelu ja toisten ajatusten ja pohdintojen kuuleminen juuri onkin niin antoisaa.

Aineiston tavoitteet, rakenne ja käyttötavat

Aineisto on tarkoitettu ohjaajan materiaaliksi tukemaan suunnittelua ja toteutusta. Ohjaaja voi käyttää aineistoa myös matkakumppaneiden perehdyttämisen tukena. Se tarjoaa työkalupakin, joka ottaa huomioon erilaiset tavat oppia ja antaa mahdollisuuden monipuoliseen toteutukseen.

Aineiston tavoitteena on:

- Rohkaista ja varustaa katekumenaatin käyttöönottoon seurakunnassa
- Antaa välineitä uskon peruskysymysten käsittelyyn ryhmässä
- Rohkaista ohjaamaan osanottajia keskinäiseen vuorovaikutukseen
- Auttaa ymmärtämään kirkkovuoden merkitystä myös henkilökohmaisella tasolla
- Vahvistaa seurakuntayhteyttä
- Tukea ryhmien osanottajien rukouselämää oman ja ryhmän hartauden sekä seurakunnan jumalanpalveluksen kautta

Pakista löytyy:

- Tietoa katekumenaattiohjelmasta
- Vinkkejä seurakuntatoteutuksen suunnittelua varten
- Kurkistuksia käytettyihin malleihin
- Tehtäviä ja harjoituksia
- Viriketekstejä: kertomuksia ja raamatuntekstejä
- Kuvia
- Keskustelukysymyksiä

Ohjaajalla on keskeinen asema aineiston soveltamista ajatellen. Työtavat ovat yhdisteltäviä ja muunneltavia. Ryhmän tarpeet vaikuttavat siihen, millaiseksi kokonaisuus muodostuu.

Katekumenaatin toimintaidea

Katekumenaatin toimintaidea on yksinkertainen ja sisältää suurelta osin vanhan uudelleen löytämistä.

✳ Se on pienryhmätoimintaa, jossa on mukana ohjaaja, matkakumppaneita (aktiiviseurakuntalaisia), ryhmäläisiä (etsijöitä), pappi tai seurakunnan työntekijä.

✳ Ryhmän toiminnan ytimen muodostavat ryhmäläisten omat kysymykset, joista alkuvaiheessa kootaan ryhmän ohjelma. Katekumenaatissa ei edetä ulkoa annetun opetussuunnitelman mukaan vaan ohjelmasta muodostuu aina ryhmänsä näköinen. Ryhmän kokoontumisissa käytetään monipuolisia aikuispedagogisia menetelmiä ja painopiste on ryhmäläisten omassa pohdinnassa ja löytöjen etsimisessä.

✳ Toiminta liittyy vahvasti kirkkovuoteen, joka muodostaa sillan seurakunnan jumalanpalveluselämään.

✳ Ryhmän kausi kestää noin vuoden ajan kirkkovuotta seuraten (esim. syksystä kevääseen). Toimintakausi jakaantuu neljään osuuteen: Tervetulon, Kasvun, Syventymisen ja Yhteyden aikaan. Jokaiseen kauteen kuuluu jumalanpalvelus: Tervetulon, Kutsun, Pyhän kasteen muistamisen ja Lähettämisen jumalanpalvelus. Jumalanpalveluksissa liitytään jumalanpalveluselämään paikallisseurakunnan mahdollisuuksien mukaan: kyse voi olla esimerkiksi pyhäpäivän messusta, iltajumalanpalveluksesta, perhejumalanpalveluksesta, Tuomas- tai Taize-messusta tai rukoushetkestä. Ryhmäläiset osallistuvat näihin jumalanpalveluksiin näkyvänä osana koolla olevaa seurakuntaa.

Ihmiskuva ja pedagoginen perusta

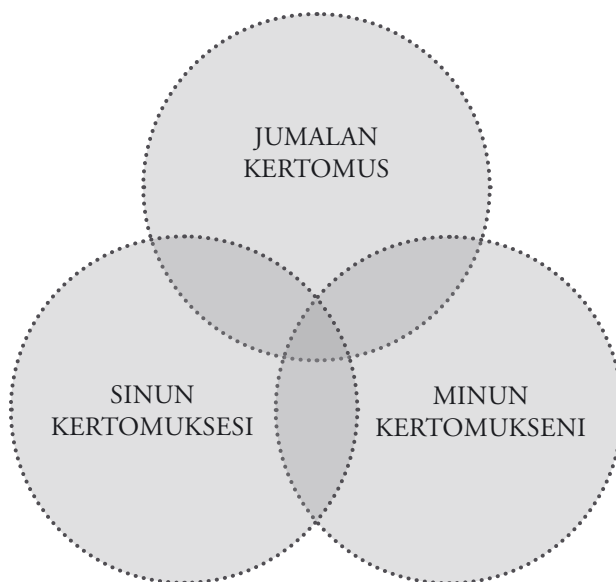
Katekumenaattiryhmä antaa mahdollisuuden syventyä ja kasvaa uskossa. Seurakunta rukoilee ryhmäläisten puolesta ja toivottaa yksittäisen jäsenen tervetulleeksi seurakuntayhteyteen – arvokas tehtävä, jonka katekumenaatti on tehnyt mahdolliseksi.

Kuulluksi ja nähdyksi tuleminen synnyttää luottamusta ja avoimuutta, jossa on mahdollisuus tiedon vastaanottamiseen ja vaihtamiseen. Sydämen kokemus ja osallisuus liittyvät intellektuaaliseen tietoon. Seurakunnalle voi merkitä paljon nähdä olevan ihmisiä, jotka haluavat ottaa selvää kristillisestä uskosta, jotka ovat uteliaita ja esittävät kysymyksiä. Tämä voi rohkaista kutsumaan katekumenaattiryhmään työtovereita, naapureita ja ystäviä.

Katekumenaatin idea istuu mitä parhaiten nykyajatteluun aikuisen oppimisesta. Kognitiivis-konstrukttiivinen oppimiskäsitys sisältää näkemyksen ihmisestä ainutlaatuisena, itsenään arvokkaana toimijana, jolla on oman elämänsä ohjaamisessa keskeinen rooli. Kasvu ja oppiminen jatkuvat halki koko elämän. Ihmiset ovat tasa-arvoisia, mutta erilaisia persoonallisuuksia, joilla on myös erilaisia tapoja oppia tai ilmaista itseään.

Oppimista ja opetusta koskevien valintojen suhteen tämä merkitsee ihmisen kokonaisvaltaisuuden, tiedon, tunteiden, kokemusten ja tahdon huomioimista yhteisessä työskentelyssä. Aineisto tarjoaa virikkeitä suunnitteluun, mutta ihmiset yhdessä luovat työskentelyn varsinaisen sisällön ja tekevät omat oivalluksensa ja löytönsä.

Mukana on sinun kertomuksesi, minun kertomukseni ja Jumalan kertomus.

Sinun ja minun kertomukset ja Jumalan kertomus kohtaavat.

Katekumenaatti – matka aikuisen uskoon

KATEKUMENAATIN TUNNUSPIIRTEET

Katekumenaatti-sanan yhteys alkukirkon kasteopetukseen

Kun ensimmäisen kerran kuulee sanan katekumenaatti, se tuntuu oudolta. Miksi tällainen nimi? Se tulee kreikan kielen sanasta katechein ja tarkoittaa: ohjata, näyttää tietä, opettaa.

Katekumenaatti perustuu kristillisen kirkon pitkään perinteeseen ja sen juuret ovat alkukirkon kasteopetuksessa. Katekumenaatti-sana on käytössä kansainvälisesti kristillisten, mallin elvyttäjien kirkkojen piirissä. Etsittäessä suomalaista toteutustapaa käsite on säilytetty ja sille on yritetty löytää myös katekumenaatin rakennetta kuvattaessa mahdollisimman lähellä olevat suomenkieliset vastineet. Seurakuntatasolla katekumenaattiryhmiin kutsuttaessa on mahdollista käyttää myös muita nimiä. Pääkaupunkiseudun verkostoyhteistyössä on päädytty yhteisesti käyttämään katekumenaattiryhmistä nimeä Usko tai älä -ryhmä.

Kasteen keskinäinen tunnustaminen kirkkojen kesken luo katekumenaattista merkittävän mahdollisuuden ekumenian tiellä. Tavoitteena ei ole ratkaista ekumenian kipukohtia, vaan etsiä vastausta yhteiseen haasteeseen uskon etsinnästä. Kunkin kirkon katekumenaatissa on omalle perinteelle tyypilliset piirteet, mutta yhdistävänä pohjana on kasteen

sakramentti. Oman kirkkomme mallia etsiessämme olemme toimineet läheisessä yhteistyössä Suomen Ekumeenisen neuvoston kanssa ja yhteydessä Suomen ortodoksiseen ja katoliseen kirkkoon sekä pohjoismaiseen ja kansainväliseen katekumenaattiverkostoon.

Elämän kokonaisuus ja kokonaisvaltainen oppiminen

Katekumenaatin tavoitteena on uskon löytäminen ja vahvistuminen, rohkaistuminen kristittynä elämisessä, ehtoolisyyden ja seurakuntayhteyden voimistuminen. Noin vuoden mittaisella kirkkovuoden rytmittämällä matkalla on tarkoitus antaa aikaa uskon ja oman elämän historian yhtymäkohtien löytymiseen. Jokaisen aikuisen elämän ainutlaatuisuutta kunnioitetaan. Jokaisen ryhmäläisen omakohtainen etsiminen, kysymykset ja ajatukset otetaan vakavasti. Katekumenaattiaika on uskon syvenemisen ja uskon todeksi elämisen aikaa, joka jatkuu läpi elämän.

Vuorovaikutteinen seurakuntayhteisö

Parhaimmillaan katekumenaatti on osa elävää seurakuntaa ja vaikuttaa seurakuntayhteyden rakentumiseen. Seurakunta toimii avoimena oppimisyhteisönä vuoropuhelussa ympäröivän maailman, ihmisten ja Jumalan kanssa. Tämä haastaa perinteisen kristinopin opetuksen.

Katekumenaatti liittyy läheisesti seurakunnan perustehtävään. Katekumenaatin eri vaiheiden virstanpylväinä toimivat katekumenaattiryhmän näkyvä läsnäolo ja osallistuminen seurakunnan jumalanpalveluselämään. Katekumenaatin matka ja jumalanpalveluselämä täydentävät toisiaan molemminpuolisesti. Seurakuntalaisilla, matkakumppaneilla, on tärkeä rooli yhteyden rakentumisessa. Seurakunta tulee tietoiseksi katekumenaattiryhmäläisistä ja sitoutuu kantamaan heitä esirukouksin. Katekumenaattiryhmään kuuluvien kysymykset ja osallisuus jumalanpalveluksiin rohkaisevat kaikkia seurakuntalaisia katsomaan tarkemmin ja syvemmälle ehkä itsestään selvyyksiksi tulleet uskon rikkauksia ja aarteita.

Tie kasteelle ja vastaus kirkosta eroamisiin

Elämme Suomessa erilaissa kirkollisissa todellisuuksissa. Pääkaupunkiseudulla kirkkoon kuulumisprosentti voi olla jopa vain vähän yli viisikymmentä prosenttia, kun taas maaseudun pienten seurakuntien alueella se voi nousta jopa yli yhdeksäänkymmeneen prosenttiin. Katekumenaatti kutsuu kastamattoman kasteelle, rippikoulua käymättömän konfirmaatioon, kirkosta eronneen liittymään kirkkoon, toivottaa kirkosta etääntyneen tervetulleeksi seurakuntayhteyteen, seurakunnan jäsenen jatkuvaan kasteen armoon ja elävään jumalayhteyteen.

Myönteinen tahdonilmaisu

Katekumenaatin ydinajatuksena on Ju-

malan kuva ihmisessä ja Jumalan työ ja läsnäolo jokaisen ihmisen elämässä. Kristillinen perinne ei enää siirry sukupolvelta toiselle samalla tavalla kuin aikaisempien sukupolvien aikana eikä kristillinen usko ole itsestäänselvyys. Yhteiskuntamme monikulttuurisuuden ja moninaisuuden todellisuudessa evankeliumi on yksi tarjous monien muiden tarjousten rinnalla, joihin aikuinen ihmisen voi ottaa kantaa. Sisäisesti kannanotto on hidas kasvuprosessi, jossa tulemme tietoiseksi siitä, mikä meitä estää vastaamasta myönteisesti Jumalan kutsuun. Myönteinen vastaus Jumalalle ja hänen tahdolleen elämässämme avaa mahdollisuuksia, jotka ovat kaukana inhimillisistä ponnisteluista ja inhimillisen toimintakyvyn rajoista.

Katekumenaatti ja aikuisrippikoulu

Yhä useammat rippikoulua käymättömät aikuiset etsivät elämälleen uutta suuntaa ja ovat kiinnostuneita kristillisestä uskon- ja elämäntulkinnasta. Monelle aikuiselle kysymys ei ole vain kumiudesta tai avioliitosta, rippikoulun suorittamisesta, vaan kestävän elämän perustan etsimisestä. Katekumenaatti ottaa aidosti ja vakavasti huomioon eri tavoin ajattelevien, elämänhistorialtaan ja elämäntilanteeltaan erilaisten aikuisten omat kysymykset ja elämänkokeemukset.

Nykyisten säädösten mukaan aikuisrippikoulun laajuus on vähintään 20 tuntia ja sen perustana on Rippikoulusuunnitelma 2001 Elämä – Usko – Rukous. Aikuisrippikoulun toteuttaminen kate-

kumenaatin hengessä vastaa hyvin niitä tavoitteita, jotka sisältyvät aikuisrippikoulua ohjeistavaan suunnitelmaan.

Aikuisen tapa etsiä vastauksia häntä askarruttaviin uskon ja elämän kysymyksiin toteutuu katekumenaattiryhmässä pohtien vastauksia yhdessä, jakaen kokemuksia luottamuksellisessa, toisia kunnioittavassa ja erilaiset mielipiteet sallivassa hengessä. Valmista opetussuunnitelmaa ei noudateta, eikä vastauksia tarjota kysymyksiin, joita ei esitetä. Kokemus kuitenkin osoittaa, että katekumenaatin mallin mukaisessa matkassa kristillisen uskon ydinasiat nousevat varsin kattavasti esille. Näin tarjoutuu mahdollisuus hengellisen elämän syvenemiseen päämääränä oman kutsumuksen ja paikan löytyminen seurakunnassa ja Jumalan maailmassa.

Katekumenaatista vastaavan seurakunnan papin vastuulla on huolehtia siitä, että aikuisrippikoululle asetetut tavoitteet toteutuvat sitä suorittavien osalta. Aikuisrippikoululaiset voivat olla mukana kaikille etsijöille tarkoitettussa ryhmässä tai he voivat muodostaa oman katekumenaattiryhmän.

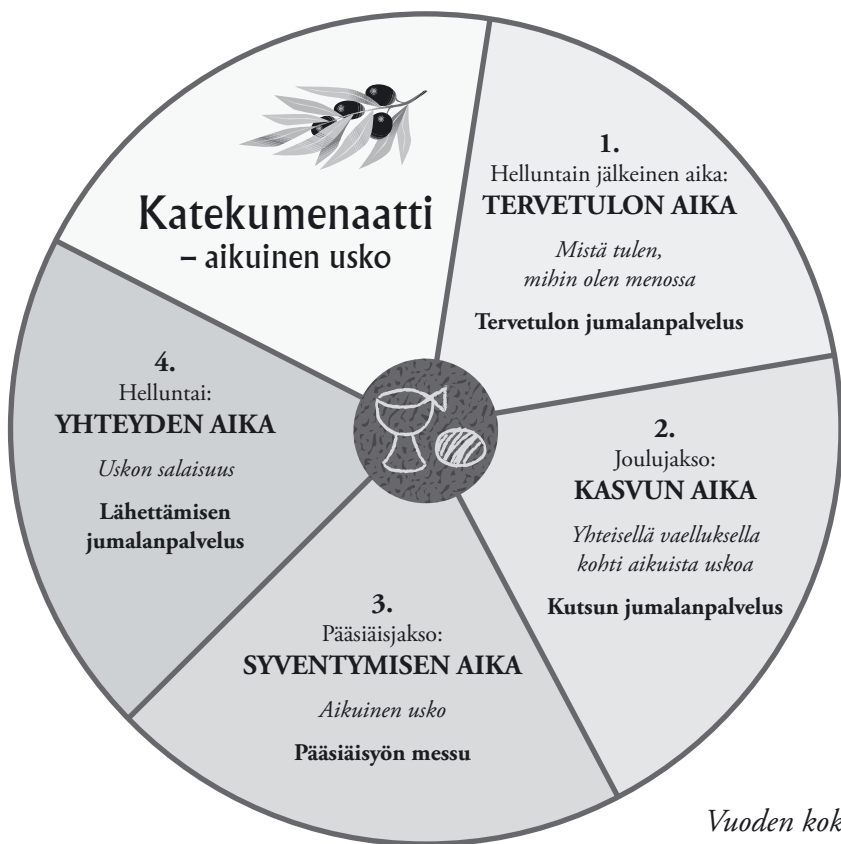
Syksystä 2011 aikuisrippikoulun tueksi on olemassa myös verkkomateriaali. Sen pohjalta aikuisrippikoululaisen ja papin on helppo rakentaa suunnitelma rippikoulun toteutumiseksi. Verkkomateriaali avautuu kirkon evl.fi -sivuilta ja on kaikkien seurakuntien yhteisesti käytettävissä.

Katekumenaatti ja muu aikuisten pienryhmätoiminta

Aikuisen ihmisen elämäntilanteiden ja elämänvaiheiden kirjo on niin moninainen, ettei voi löytyä vain yhtä tapaa, jolla vastata aikuisten etsintään. Erimuotoinen pienryhmätoiminta vastaa arvokkaalla tavalla aikuisten tarpeeseen lisätä Raamatun tuntemusta, hiljentyä rukoukseen, oppia tietämään enemmän uskon sisällöstä. Katekumenaatti ei kilpaile muun pienryhmätoiminnan kanssa vaan asettuu niiden rinnalle yhdeksi vaihtoehdoksi.

Koska katekumenaattiryhmissä ei noudateta valmista etukäteissuunnitelmaa, niillä ei myöskään ole oppikirjaa. Sisällön lähtökohtana on aikuisten oma-kohtainen uskon etsintä ja kyseleminen. Ryhmät eivät toisaalta ole myöskään täysin itsenäisiä ja vapaita tekemään mitä itse haluavat. Niillä on yhteinen tavoite: johdattaa aikuisia sisälle kristilliseen uskoon ja seurakuntayhteyteen. Toteutuksessa sitoudutaan noudattamaan katekumenaattimatkan vaiheita ja niihin liittyviä jumalanpalveluksia sekä katekumenaatin ihmiskuvaa ja pedagogiikkaa. Ollakseen katekumenaatti ryhmällä tulee olla myös kiinteä yhteys seurakunnan jumalanpalveluselämään ja kirkkovuoteen.

KATEKUMENAATTIVUOSI

Kirkkovuosikeskeisyys

Toimitaan kirkkovuoden rytmissä.

Jumalanpalveluskeskeisyys

Pienryhmätoimintaa ryhdittävät jumalanpalvelukset ja niiden kautta liitytään koko seurakunnan jumalanpalveluselämään.

Osallistujakeskeisyys

Toiminta nousee vahvasti ryhmäläisten tarpeista ja sitoutuu samalla kristillisen uskon ja etiikan keskeisiin teemoihin.

Mahdollisuus paikkaan seurakunnassa

Katekumenaatti antaa ryhmäläisille ja matkakumppaneille mahdollisuuden elää todeksi seurakuntayhteyttä ja löytää paikkansa maailmanlaajan kirkon tehtävässä.

Katekumenaatin vuodenajat

Katekumenaatin jumalanpalvelukset ja ryhmän kokoontumiset muodostavat yhdessä kokonaisuuden. Ryhmän jäsenet ovat matkalla, kukin omassa vaiheessaan. Oman uskon pohdinta ja sen vahvistaminen myös jumalanpalveluksissa liittyvät etsijän ja matkakumppanit laajempaan seurakuntayhteyteen. Uskon sisältö ei ole tietämisen rajoissa eikä sanoihin tyhjennettävissä. Jumalanpalvelusten musiikilla, hiljaisuudella, symboleilla ja symbolisilla teoilla on itsenäinen tehtävä kokonaisuudessa. Jumalan merkitys omassa elämässä saa näkyvän ilmaisen jumalanpalveluksessa.

Liittyminen kirkkovuoden rytmiin tuo matkaan mukaan Jumalan pelastushistoriallisen toiminnan. Noin vuoden mittainen työskentely syksystä kevääseen alkaa helluntain jälkeisenä aikana ja päättyy lähettämisen jumalanpalvelukseen seuraavan vuoden helluntaina.

TERVETULON AIKA

Ryhmä kootaan helluntain jälkeisenä aikana. Ryhmäläiset tutustuvat toisiinsa. Kysymyksiä kuullaan ja kirjataan matkan eri vaiheissa käsiteltäviksi. Etsijät saavat mahdollisuuden pohtia omia elämäänsä liittyviä kysymyksiä ääneen muiden kanssa. Ryhmäläisillä on mahdollisuus päättää, haluavatko he jatkaa ryhmän jäseninä.

Tervetulon jumalanpalvelus adventin aikaan

Ryhmän jäsenet toivotetaan tervetulleiksi seurakunta- ja jumalanpalvelusyhteyteen, jossa seurakunta tukee ryhmäläisten etsintää. Ryhmäläisten etsintä ja

kaipuu saavat tulla näkyväksi jumalanpalveluksessa ja seurakunta ottaa ryhmän vastaan heidän puolestaan rukoillen. Ryhmän jäsenten osallistuminen jumalanpalvelukseen on olennainen osa katekumenaattimatkaa.

Symboliset teot:

- Etsijät/ryhmän jäsenet saavat Raamatun matkaoppaaksi.
- Ryhmäläiset/seurakuntalaiset sytyttävät kynttilänsä valoksi uskon/etsinnän tiellä.
- Ryhmäläisten puolesta rukoillaan.

KASVUN AIKA

Yhdessä jaetut elämäkertomukset ja siihen liittyvät kysymykset muodostavat tien uskon maailmaan. Kysymyksenä on, miten voin nähdä henkilökohittaisen elämäni ja kysymykseni Jumalan toiminnan yhteydessä? Miten elämäni kertomus liittyy yhteen kristinuskon suuren kertomuksen kanssa? Kasvun aika päättyy kutsun jumalanpalvelukseen, jota vietetään usein laskiaissunnuntaina tai tuhkakeskiviikkona.

Kutsun jumalanpalvelus paaston aikaan

Kutsun jumalanpalveluksessa ryhmän jäseniä kutsutaan lujittumaan seurakuntayhteydessä ja rohkaistaan syvempään Jumalaan tutustumiseen/ Kristuksen seuraamiseen. Seurakunta rukoilee heidän puolestaan ja siunaa heitä.

Symboliset teot:

- Jokaiselle ryhmän jäsenelle annetaan risti ja hänet siunataan.
- Seurakunta rukoilee ryhmäläisten puolesta.

SYVENTYMISEN AIKA

Ryhmäläiset ovat saaneet ristin, joka muistuttaa Jumalan läsnäolosta ja avusta niin ilon kuin vaikeuksienkin aikana. Matka jatkuu kohti syvempää Jumalan tuntemista ja ohjaa etsijää kohti elävään Jumalaan luottamista, uskon tunnustamista ja Jeesuksen opetuslapsuutta. Tämä aika kutsuu itsetutkisteluun ja muutoksen mahdollisuuteen.

Pyhän kasteen muistamisen jumalanpalvelus pääsiäisyönä

Seurakunta juhlistaa ryhmäläisten halua tunnustaa kirkon yhteistä uskoa viettämällä yhdessä kasteen muistamisen messua. Samalla vahvistetaan ryhmäläisten ja koko seurakunnan elämää uskon tiellä. Kaikki saavat iloita yhdessä kasteen armosta. Kasteen muistaminen/kaste/konfirmaatio tapahtuu luontevasti pääsiäisyön messussa.

Symboliset teot:

- Kaikki vastaavat uskon kysymyksiin yhdessä uskontunnustuksen sanoin.
- Kaikki voivat tulla siunattaviksi ristinmerkillä ja vedellä kastemaljan ääressä.
- Rukous koko seurakunnan puolesta, kastettujen yhteinen ehtoollisen vietto.

YHTEYDEN AIKA

Kristillinen usko on prosessi, jonka kautta yksittäinen ihminen kasvaa yhä syvempään elämänyhteyteen Jumalan kanssa. Tämä aika antaa mahdollisuuden löytää seurakunta kristittyjen uskonyhteisönä kasvun paikaksi aikuiselle uskolle. Päämääränä on oman paikan ja kutsumuksen löytyminen Jumalan maa-

ilmassa ja seurakunnassa. Seurakunta lähettää ryhmäläiset.

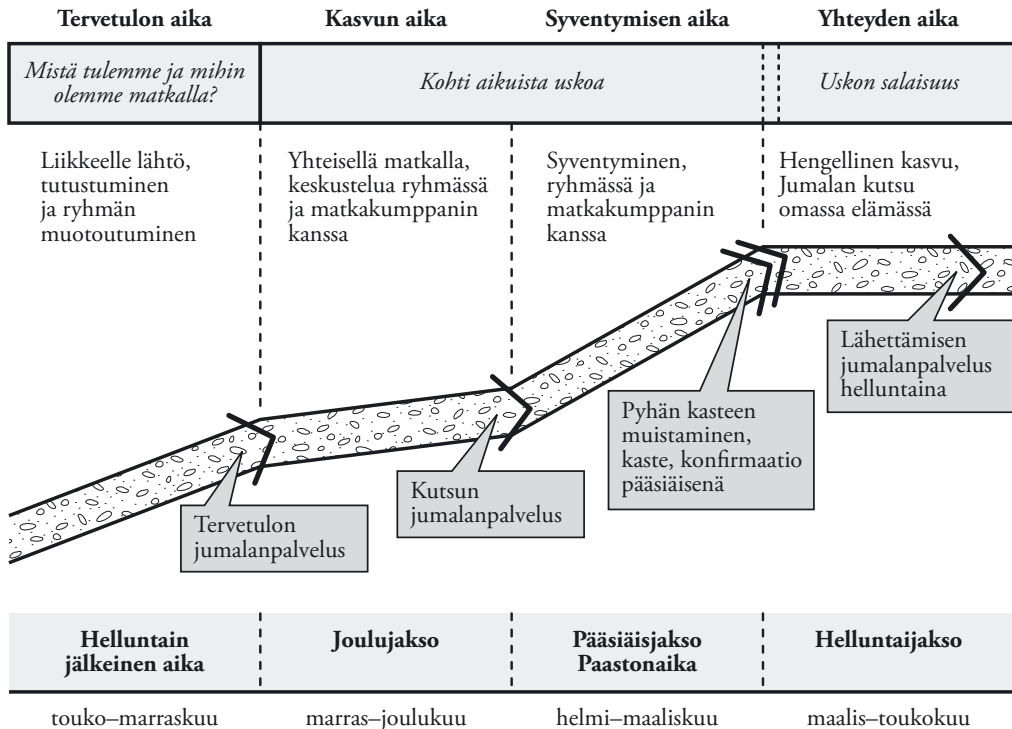
Lähtetäminen jumalanpalvelus helluntaina

Katekumenaattiryhmä päättyy lähettämisen jumalanpalvelukseen, jossa ryhmäläiset siunataan matkaan ristinmerkillä. Jumalanpalveluksessa heitä rohkaistaan etsimään ja tarttumaan omaan kutsumukseensa ja paikkaansa maailmassa ja seurakunnassa. Jumala on läsnä.

Symboliset teot:

- Ryhmäläisten siunaaminen, jonka pappi ja matkakumppanit suorittavat. Myös jumalanpalvelukseen osallistujat voidaan siunata. Siunaamisessa voidaan käyttää tuoksuöljyä seuraavaan korinttilaiskirjeen kohtaan pohjautuen: ”Kiitos olkoon Jumalalle, joka aina kuljettaa meitä Kristuksen voittoaatossa ja antaa meidän kaikkialla levittää Kristuksen tuntemisen tuoksua! Me olemme Kristuksen tuoksu, joka nousee Jumalan eteen; tämän tuoksun tuntevat sekä ne, jotka pelas-tuvat, että ne, jotka joutuvat kadotukseen.” 2. Kor 2:14-15

KATEKUMENAATIN TIE

YHTEYDET KIRKON OLEMUKSEEN JA PERUSTEHTÄVÄÄN

Kirkon olemus

Kirkko on Kristuksen ruumis. Katekumenaattia ei voi erottaa siitä, mikä kirkko on ja mitä tehtävää varten se on maailmassa. Sana kirkko merkitsee Herralle kuulumista (kr. kyriakee). Niin kokonaisuus kuin sen jokainen jäsen on siten tarkoitettu olemaan ”Jumalan oma”.

Raamatun mukaan kirkko on Kristuksen ruumis, jonka pää on Jeesus Kristus itse (Ef. 1:22–23). Ruumis muodostaa maailmanlaajan Jumalan perheen, jon-

ka jäseniksi tullaan kasteessa. Ruumiissa sen jokaisella jäsenellä on oma tehtävänsä.

Seurakunnassa toimii Pyhä Henki puolustaen, opastaen ja vahvistaen. Kristittyjen rajoja ylittävä yhteys tulee näkyväksi pienessä: seurakunta on koolla siellä, missä kaksi tai kolme on koolla Kristuksen nimessä.

Kirkon tehtävä

Kirkon tehtävänä on tuoda sanomaa Jumalan rakkaudesta ja Kristuksen pelastavasta merkityksestä arkisen elämän keskelle. Kirkko hoitaa tehtävänsä Jumalan sanan ja sakramenttien kautta.

Keskinäisen jakamisen ja vuorovaikutuksen kautta katekumenaatti auttaa löytämään yhteyttä Jumalaan, paikan kirkossa ja myös oman tehtävänsä sen missiossa. Ryhmäläisten esittämiä kysymyksiä ovat olleet mm.

- Mitä merkitsee olla ”Herran oma?”
Kuinka voin omakohtaisesti kokea Jumalan läsnäoloa ja johdatusta elämässäni? Kuinka voin oppia tuntemaan ja ymmärtämään kristillisen uskon sanomaa ja näin kasvaa kristittyinä niin uskon kuin palvelunkin suunnassa?
- Mitä rukous voi minulle merkitä?
Kuinka voin löytää hiljentymisen tapoja omaan elämään ja liittyä yhteiseen jumalanpalvelukseen?
- Mitä seurakuntayhteys voi käytännössä tarkoittaa? Kuinka voin kohdata muita kristittyjä tai uskon etsijöitä ja jakaa elämän yhteyttä heidän kanssaan? Mitä minulle merkitsevät saamani kaste ja jatkuva ehtoollisyhteys?

- Kuinka voin ”elää maailmassa, mutta en maailmasta”? Miten voin edistää oikeudenmukaisuutta ja hyvän elämän toteutumista ympäristössäni? Voinko olla tueksi ja palvella toisia ihmisiä omalla paikallani elämässä tai seurakunnassa?

Monia muitakin kysymyksiä on tullut ryhmissä esille, kuten miksi juuri kristinuskko, hyvä ja paha, ekumenia, ekologia, sairaus, parisuhde, kuolema ja ikui- nen elämä jne.

Oman, tulevaisuudessa kenties merkitystään kasvattavan kysymyksensä muodostavat kirkon jäseneksi liittyminen, kasteen ja siihen liittyvän kasteopetuksen saaminen.

Kirkon näky

Kirkkomme painottaa tulevaisuuden linjauksissaan mm. hengellisen elämän vahvistamista, jumalanpalveluselämän

rikkautta, uskonelämää koskevan vuoropuhelun avoimutta sekä mielekkäiden toimintamahdollisuuksien tarjoamista seurakuntalaisille. Jäsenet halutaan kohdata laadukkaasti ja toivottaa tervetulleeksi myös hengelliset etsijät. Arvoissa näkyvät vahvasti Pyhän kunnioitus, vastuullisuus, oikeudenmukaisuus ja totuudellisuus.

Katekumenaatti vastaa näihin tavoitteisiin olennaisissa kohdissa. Sen kokonaisuudessa ovat elimellisesti läsnä kirkon usko ja spiritualiteetti, oppiminen ja kristittyinä kasvaminen, rukous ja jumalanpalveluselämä, seurakuntayhteys, maallikkous sekä palvelu.

Kirkon usko ja oppiminen

- Yhteiseen kristilliseen uskoon kasvaminen ja sitoutuminen.
- Uskomme perusläh- tökohtiin ja arvoihin tutustuminen ja omaksuminen.
- Kaste, kasteopetuksen saaminen ja syventäminen.

Kristillinen identiteetti

- Uskon mukaisen henkilökohtaisen elämäntavan vahvistuminen.
- Kirkon jäsenyyden ja maallikkouden vahvistuminen.

Palvelu

- Lähimmäisenrakkau- den, vastuullisuuden ja oikeudenmukai- suuden edistäminen omassa elämässä.
- Vastuunkantaminen seurakuntayhteydessä ja yhteiskunnassa.

Jumalanpalveluselämä

- Kirkkovuodessa eläminen.
- Katekumenaatin omiin rukoushetkiin ja symbolitoimintoihin osallistuminen.
- Henkilökohtaisen hartauselämän viriäminen ja kehittyminen.
- Seurakunnan jumalanpalveluselämään liittyminen
- Sanan ja sakramenttien vastaanottaminen.

Seurakuntayhteys

- Kristuksen ruumiin näkyväksi tuleminen.
- Omaan ryhmään sitoutuminen.
- Jumalanpalvelusyhteisöön nivoutuminen.
- Maailmanlaajaan kirkkoon kytkeytyminen.

Pyhä ja arki

Ihminen kaipaa pyhyyttä. Kirkon tehtävänä on rohkaista pyhän etsimiseen ja lähestymiseen, vahvistaa kristillistä uskoa ja elämäntapaa sekä edistää luomakunnan hyvinvointia.

Pyhä on läsnä – se on kirkon ikiaikaista hengitystä. Kirkko kutsuu pysähtymään ja hiljentymään keskeisen äärellä. Eri tavoin se ohjaa katseen seurakunnan yhteiseen uskoon, hengelliseen elämään ja Pyhän kohtaamiseen. Pyhyiden etsinnän mahdollistaminen antaa myös tilaisuuden tarttua kristillisestä näkökulmasta aikamme ajankohtaisiin kysymyksiin: rauhan kaipuuseen, luomakunnasta huolehtimiseen ja ihmisten arvoon.

Pyhän kieli

Pyhä koskettaa erityisesti tunteen ja kokemuksen kieltä. Useat ihmisten pyhiksi mainitsemista asioista liikkuvat elämän rajamailla ja niissä on läsnä elämän kauneus ja karheus. Pyhä hetki yllättää järven rannalla tai metsän siimeksessä. Pyhyiden kosketuksen voi tuntea lapsen naurua kuunnellessa tai vanhuksen kanssa laulaessa. Pyhä koskettaa, kun koen olevani rakastettu juuri itsenäni. Vierellä kulkijani tuntee pyhän kosketuksen, kun katson häntä arvostavin silmin.

Pyhä on kuin raja tämän puoleisen ja tuonpuoleisen välillä. Se on jotain suurempaa kuin pelkillä aisteillamme voimme havaita. Pyhää on Luojan läsnäolo luomakunnassaan ja Jumalan syntyminen ihmiseksi Jeesus-lapsessa. Pyhä Henki herättää meissä pyhää iloa. Jumala on Pyhä.

Pyhä on iholla, mutta käsittämätön. Se on lähellä ja koskettaa, siitä huolimatta siitä ei saa otetta. Pyhä on jotain täysin toista ja tuonpuoleista, joka kuitenkin on läsnä tässä maailmassa. Pyhä on paradoksi: se on yhtä aikaa vavisuttavan mykistävä ja kiehtova. Pyhä on mysteerii. Me emme voi hallita sitä, mutta me voimme kokea pyhää ja olla siitä osallisia.

Katekumenaatin spiritualiteetti

Jumala toimii, Pyhän Hengen olemassaolo on todellista. Hän vaikuttaa tahottomisen ja tekemisen. Usko on matka, jolla ei koskaan tulla valmiiksi. Uskossa kasvaminen ja syventyminen on jatkuvaa. Jumala itse ja ympärillä oleva seurakunta hoitavat ja kasvattavat sekä auttavat ymmärtämään entistä enemmän uskon ja elämän syvyyttä ja rikkautta. Näillä ajatuksilla voisi kuvata katekumenaatin spiritualiteettia.

Katekumenaatin spiritualiteetin peruslähtökohtia ovat kirkkovuosi ja sen jumalanpalveluselämä. Näiden sisällä toteutuvat rukous ja yhteys. Kun seurakunta kokoontuu Sanan, rukouksen ja sakramenttien äärelle, sitä sitoo yhteinen uskon kysely ja etsintä sekä yhteinen elämän kysymysten pohdinta ja ihmettely. Pohdinnan keskellä Jumala on ja toimii. Seurakuntaa sitovat yhteen myös kaikki Jumalan lahjat, jotka jo olemme saaneet. Kirkkovuoden monimuotoisuus, Jeesuksen elämästä ja opetuksista nouseva syvyys, avaa uskon kyselyä ja Jumalan toimintaa häikäisevään laajuuteen.

Jumalan edessä saa olla avoin. Hänen edessään on oikeus kysellä, olla epävarma ja riittämätön. Ihmisellä on oikeus olla Jumalan lähellä ihminen, joka ei tiedä, miten toimia. Ihmisellä on oikeus luottaa, että häntä johdatetaan. Elämä on lahjaa - ei suoritusta. Kun elämää ei voi suorittaa, sen voi elää vahvassa Jumalan johdatuksessa. Jumala on suuri ja kaikkivaltias. Hänen johdatukseensa sisältyvät kaikki elämän asiat.

Avainlauseita ovat:

- Jumalan toimii ja johdattaa.
- Kirkkovuosi avaa monimuotoisuudessaan mahdollisuuksia.
- Jumalanpalvelus, rukous ja yhteys ovat välineitä kasvuun hengellisesti ja ihmisenä. Rukouksen ulottuvuuksina ovat myös rippi ja esirukous. Yhteys on aina kolmi-suuntaista: Jumala – lähimmäinen – minä.
- Elämä on lahjaa ja se on tarkoitettu eletäväksi Jumalan yhteydessä.

II

Katekumenaatti käytännössä

Katekumenaatin aloittaminen

Katekumenaatti rakennetaan aina paikalliseen seurakuntaan sopivaksi. Kaikille soveltuvia tarkkoja toimintaohjeita ei voida antaa. Seurakunnissa on hyviä käytäntöjä ja perinteitä, joiden varaan voi rakentaa. On olemassa paljon hyvää aikuispedagogista aineistoa, jota voi hyödyntää.

Liikkeelle lähtemiseen ei tarvita paljon ihmisiä. Joskus pappi yksin voi alussa hoitaa useita tehtäviä. Yksikin etsijä on lahja seurakunnalle. Prosessin edetessä mukaan tulee yhä useampia ihmisiä ja tehtävien jakaminen tulee sekä mahdolliseksi että ajankohtaiseksi.

✱ Kertokaa katekumenaatin ideasta seurakunnassa eri yhteyksissä, tiedottakaa siihen liittyvistä tehtävistä ja katekumenaatin toimintamallista seurakunnan perustehtävään liittyvänä toimintana.

✱ Kutsukaa yhteen matkakumppanuudesta kiinnostuneita. Järjestäkää tilaisuuksia, joissa muutkin saavat jakaa elämäkokemuksia ja esittää kysymyksiä samoilla menetelmillä kuin katekumenaattiryhmässä.

✱ Muodostakaa ryhmä niiden ihmisten kohtaamista varten, jotka etsivät Jumalaa ja seurakuntayhteyttä. Pyytäkää jumalanpalveluksissa kävijöitä miettimään, tuntevatko he ketään, jolla olisi kysymyksiä Jumalasta ja elämän tarkoituksesta. Kutsukaa aluksi ryhmään etsijöitä heidän tuntemiensa ihmisten kautta, kutsuna ihmiseltä ihmiselle.

Katekumenaattitoiminnan aloittaneet seurakunnat ovat kutsuneet myös ilmoitusten ja kutsukirjeiden kautta. Joissakin seurakunnissa on nähty hyväksi pitää yllä jatkuvasti ”avoimia ovia” niitä ihmisiä varten, jotka ottavat yhteyttä liittyäkseen kirkkoon tai käydäkseen aikuisriippikoulun. Joillekin etsijöille monen kuukauden odotusaika ennen katekumenaattiryhmän alkamista on liian pitkä. Tällaisen ”avoimen ovien käytäntö” voi toteutua esim. niin, että vapaaehtoiset isännöivät/emännöivät tilaisuuksia 2-4 kertaa kuukaudessa.

✱ Järjestäkää matkakumppaneille, ohjaajille ja papeille perehdyttämistilaisuuksia, joissa keskustellaan, harjoitellaan toinen toistensa kuuntelemista ja elämäkokemusten jakamista, kristillisen uskon kysymysten työstämistä, raamattututkimusta esim. tämän oppaan harjoituksia hyödyntäen.

✱ Ottakaa ihmiset vastaan vaikka vastuunkantajien koulutus olisi vielä kesken. Yhdenkin etsijän kanssa voi aloittaa. Jos jää odottamaan, että kaikki on valmista tai että on saatu kokoon riittävän suuri ryhmä, ensimmäiset etsijät ovat voineet jo jäädä pois.

✱ Aloittakaa ryhmän kokoontumiset ja katekumenaatin jumalanpalvelukset omaan seurakuntaanne soveltuvalla tavalla.

KOKOONTUMISKERRAN KESTO JA KULKU

Aluksi on hyvä luoda näkemys siitä, millaista ryhmäkokoontumista ollaan muodostamassa.

Sopiva kokoontumisen kesto on noin 1,5–2 tuntia, jolloin työskentelyn voi rakentaa vaiheittain eteneväksi kokonaisuudeksi. Monesti kahvi- tai tee- hetki ennen varsinaista työskentelyä antaa tilaa ”asettumiselle” ja kuulumisten vaihdolle. Pienimuotoinen hartaus voi johdattaa illan teemaan ja tunnelmaan. Työskentely käynnistyy asiaan liittyvällä viritystehtävällä.

Toimiva perusrakenne koostuu aloituksesta, virityksestä, työskentelystä ja lopetuksesta.

Aloitus

Työskentely alkaa tavalla, jonka kaikki ryhmässä tunnistavat aloitusmerkiksi. Tervehtiminen, aloitussanat tai jokin yhdessä sovittu ”rituaali” – laulu, paikoilleen asettuminen, nimi- tai kuulumiskierros – voi olla merkki työskentelyn alkamisesta. Selkeä ilmaus alkamisesta on tärkeää siksi, että se auttaa osanottajia ottamaan paikkansa ryhmässä ja olemaan tietoisesti läsnä.

Viritys

Viritys tukee orientoitumista työskentelyyn. Virityksenä voi käyttää tehtävää tai harjoitusta, joka suuntaa ajatuksia kulloiseenkin teemaan, herättää kiinnostuksen ja motivaation, houkuttelee jatkamaan aiheesta pidemmälle. Tähän sopivat hyvin esim. mielikuvaharjoitukset,

tapauskertomukset, ongelmat tai toiminnalliset harjoitukset, joissa koko olemus on mukana.

Työskentely

Työskentely teeman parissa syventää orientaatioissa noussutta aiheen käsitteilyä. Työskentelyvaiheeseen sopivat hyvin mm. lisänäköaloja avaava keskustelu, tiedon lisääminen ja prosessointi, merkityssisällön löytäminen ja soveltaminen.

Hyvä työskentely ei välttämättä kaipaakaan yhteenvetoa. Monesti se kuitenkin koostuu puhutun ja antaa tunteen merkityksellisestä työskentelystä. On hyvä, jos yhteenvedon saa rakennettua siten, että se ilmentää ryhmän yhteisen työskentelyn tulosta.

Päätös

Päätösvaiheeseen sopivat kiitokset, jatkoston toteaminen, alustava orientaatio seuraavaan aiheeseen ja yhteinen hartaus.

Hartaus voi olla yksinkertainen: laulu, rukous, siunaus. On myös mahdollista rakentaa pieni alttari jokaiseen tapamiseen, tai käyttää samaa, jolla yhteinen matka kunakin kertana näyttäytyy. Alttarille voi laittaa symboleja, jotka liittyvät illan aiheeseen. Voi käyttää hartaus- tai rukouskirjaa sekä ryhmän mieleistä musiikkia laulaen, soittaen tai kuunnellen.

KOHTAAMISTA TUKEVIA ELEMENTTEJÄ

Henkilökohtainen jakaminen

Kertomalla itsestämme opimme tuntemaan itsemme ja muut. ”Minun oma kertomukseni” on tärkeä. Sen sanoittaminen, mitä sisällämme on, vie meitä lähemmäs toisiamme.

Pyri ohjaajana keskustelun virittämisessä olemaan mahdollisimman henkilökohtainen ja konkreettinen. Anna jokaisen kertoa yksi asia muiden komentoimatta. Jakaminen on myös oppimista kuuntelemaan, mitä toiset kertovat omasta elämästään. Mitä enemmän ohjaaja ja matkakumppanit kertovat, sitä enemmän etsijät tulevat kertomaan. Kysymykset ovat yksi apukeino keskustelun käynnistämiseen ja siihen valmistamiseen, mitä on tulossa.

Yhdessä

Henkilökohtaisesti jaetusta muodostuu yhteinen aarre: näkyviin tulee se, miten ymmärrämme uskon mysteeriä eri puolilta.

Raamattu

Kysymyksistä voi olla apua, mutta toimivaa voi olla myös keskustelun käyminen tekstistä. Joku tietty kohta voi pysäyttää ryhmän. Jumalan kertomus tulee mukaan.

Pohdinta

Jumalan kertomuksen äärellä pohditaan, mitä Jumala haluaa antaa ja avata. Kaikki ajatukset ja ideat ovat tervetulleita.

Parikeskustelu

Parit muodostuvat etsijästä ja matkakumppanista.

Soveltaminen

Esiin nostetuista kohdista voi olla apua ohjaajalle. Ovatko ryhmäläiset pohtineet näitä asioita?

RYHMÄN OHJAAMINEN

Miten ryhmä kootaan?

Ryhmän voi koota monilla erilaisilla tavoilla. Seurakunnan normaalit tiedotuskanavat ovat yksi mahdollisuus, ilmoituksen voi laittaa seurakuntalehteen tai tehdä esitteitä. Jos halutaan tavoittaa etsijöitä, voi myös harkita muita vaihtoehtoja: esimerkiksi yhteistyö paikkakunnan oppilaitoksen kanssa, ilmoitus kirjaston tai kaupan ilmoitustaululle, rippikoululaisten vanhempainillassa esitetty kutsu jne.

Jokainen arvostaa henkilökohtaisuutta: kutsun voi esittää sattumalta eteen osuvassa sopivassa tilanteessa tai miettiä, keille haluaisi soittaa tai ottaa muuten yhteyttä.

Ryhmän koko

Sopiva katekumenaattiryhmän koko on 8–12 henkilöä. Tällöin voidaan keskustella vaikka yhdessä koko ryhmän kesken. Joka tapauksessa on kuitenkin hyvä jakaa ryhmää välillä pienempiin osiin, parityöskentelyyn tai porinaryhmiin. Mitä suurempi ryhmä, sen tärkeämpää suuren ryhmän ”pilkkominen” on. Se

mahdollistaa ”tilan” löytymisen; aremmatkin osanottajat rohkenevat paremmin käyttää puheenvuoroja. Myös aikaa on tällöin runsaammin käytössä.

RYHMÄN TYÖSKENTELYN KÄYNNISTÄMINEN

Ensimmäinen kokoontuminen on tärkeä. On tärkeää rauhassa käyttää aikaa tutustumiseen, ryhmän periaatteiden läpikäymiseen ja ilmapiirin luomiseen.

Ilmapiiri ryhmässä

Moni meistä kokee uudessa tilanteessa ja vieraassa joukossa epävarmuutta ja ujoutta. On luonnollista, että outo tilanne jännittää.

Katekumenaattiryhmä on tarkoitettu myös sellaisille henkilöille, joille seurakunta- tai ryhmätoimintakaan ei välttämättä ole tuttua. On mahdollista, että tulijat ovat tavanomaistakin epäilevämpiä ja varautuneita, kenties heillä on en-tuudestaan huonoja kokemuksia ja he ovat kuin ”puolustusvalmiudessa” erilaisia vaatimuksia tai edellytyksiä kohtaan.

On hyvin tärkeää ilmaista, että kaikenlaisiin tunteisiin on lupa. On ollut ilahduttava kokemus katekumenaattiryhmistä, että sallivalla ja tilaa antavalla suhtautumistavalla alun jää on voitu murtaa, ja epäluulosta on pikku hiljaa siirrytty luottamuksen ja yhteyden ilmapiiriin.

Hengellisten kysymysten alue on yksi herkimpiä. Turvallisen ilmapiirin luomiseksi on suorastaan luovuttamatonta,

että ryhmässä käydään keskustellen läpi sen periaatteet. Näitä ovat esimerkiksi:

- Vapaaehtoisuus
- Sallivuus
- Tasaveroisuus
- Kunnioitus
- Luottamuksellisuus
- Rakentavuus
- Yhteys
- Vastuullisuus

Ryhmäläisillä on luonnollisesti erilaisia mielipiteitä, myös erilaisia hengellisiä näkemyksiä. Avoin ja luottamuksellinen ilmapiiri tekee mahdolliseksi keskustelun vaikeistakin kysymyksistä. Ryhmässä voi ja saa olla eri mieltä. Se ei kuitenkaan saa merkitä kiistelyä tai toisen mielipiteen väheksymistä tai tyrmäämistä. Kuuntelemisen, jakamisen ja yhteisen etsimisen arvokkuus on hyvä tuoda esille heti alkuvaiheessa.

Osanottajille yhteisiä kysymyksiä ryhmän toiminnan alkuvaiheessa ovat:

- Keitä täällä on?
- Mikä on minun paikkani tässä ryhmässä?
- Miksi olemme täällä?
- Mitä olemme tekemässä?
- Miten sen teemme?

Näihin kysymyksiin on hyvä pyrkiä antamaan vastaus.

Tutustuminen ihmisiin ja aiheeseen

Keskusteluyhteys syntyy, kun ryhmän jäsenet oppivat tuntemaan sekä toisensa että matkakumppanit ja ohjaajat. Katekumenaattiryhmän roolit on hyvä kuvata esittelyn yhteydessä.

Tutustumiseen on olemassa erilaisia mahdollisuuksia, esimerkiksi harjoitusten tai leikkien avulla. Keskeistä on aukaista kanava keskusteluun, vaikka lyhyilläkin puheenvuoroilla. Kokemus todesta ottamisesta ja kuulluksi tulemisesta syntyy tunteesta, että ryhmäläisten ajatuksia kuunnellaan. Luottamus ja valmius rakentaa työskentelyä osallistumisen kautta vahvistuu vähitellen.

Katekumenaatin idea on hyvä kuvata jo ensimmäisellä kerralla. Näkyville rakennettu katekumenaatin tie tukee hahmottamista. Siihen voidaan palata uudelleen myöhemminkin. Samalla on tärkeää keskustella yhdessä myös juuri oman ryhmämme päämäärästä, tavoitteista ja toteutustavasta: mitä aiotaan tehdä ja millä tavoin.

TYÖSKENTELYSTÄ SOPIMINEN

Yhteinen suunnittelu

Ennen ensimmäistä ryhmäkokouksemista on hyvä tehdä suunnitelma, jotta toteutuksen erilaisista vaihtoehtoista löytyy sopivin.

Ajankäytön suunnittelu on hyvä tehdä etukäteen, vaikka suunnitelmasta sitten poikettaisiinkin. On hyvä antaa aikaa sille, mikä ryhmää kiinnostaa, vaikka

sitten kaikkea suunniteltua ei ehdittäisi ottaa mukaan. On myös mahdollista käyttää kiinnostavaan aihepiiriin useampi kokoontumiskerta.

Mitä materiaalia tarvitaan?

Katekumenaatin kulku on hyvä esittää havainnollisesti, rakentaa katekumenaatin tie vaikka joka kerran. Tämän aineiston ohella on syytä varata Raamattuja, virsikirjoja, ehkä alttarin valmistamiseen tarvittava materiaali, kunkin työskentelyn edellyttämät tarvikkeet sekä mahdollisesti musiikkilaitteet.

Jumalanpalveluselämä ryhmässä

Katekumenaatin tie esillä tilassa voi jo toimia hiljentävänä elementtinä kuten ryhmän mahdollinen oma alttarikin. Tavoitteena on, että ryhmä ei ainoastaan puhuisi uskosta, vaan eläisi sitä todeksi, myös rukouksen ja jumalanpalveluselämän kautta.

Kesken lopettaminen

Jos joku etsijä jää pois, ohjaajan ja matkakumppanien ei tarvitse pitää sitä epäonnistumisena. Se mitä tapahtuu, ei ole ihmisten suorituksista riippuvaista. Jumala on valmistanut kaiken. Hän toimii hitaasti tai nopeasti – me emme voi nähdä Jumalan aikatauluja.

Roolit katekumenaattiryhmässä

JEESUKSEN TYÖ ESIKUVANA

Jeesus eli oppilaidensa kanssa arkipäivää läheisessä yhteydessä. Työ ja lepo, ilot ja surut jaettiin. Yhdessä pohdittiin yhtä lailla inhimilliseen elämään kuin Jumalan tahtoon ja tuonpuoleisuuteen liittyviä kysymyksiä. Kysymykset nousivat eletystä elämästä ja ympäristön todellisuudesta. Keskusteluissa avautuivat löydöiksi niin lähimmäisenrakkaus ja arjen vastuu kuin rukouselämä ja Jumalan palveleminen. Yhteisellä matkalla ja keskinäisessä vuorovaikutuksessa opetuslapset saivat kypsyä ihmisinä ja lähimmäisinä ja valmistautua Kristuksen työn jatkamiseen.

Katekumenaattiryhmän toimintatapa heijastaa Jeesuksen omaa esimerkkiä. Ryhmään kuuluu ohjaaja, matkakumppaneita sekä etsijöitä. Ryhmällä on yhteys myös seurakunnan pappiin tai työntekijään.

ROOLIT

Ohjaaja

Ohjaajalla on vastuu ryhmästä ja sen kehityksestä. Ohjaajia on hyvä olla kaksi, niin että he voivat tukea toisiaan. Jos ryhmässä on sekä miehiä että naisia, ohjaajista toisen on hyvä olla mies ja toinen nainen.

Yksin on vaikea pysyä perässä siinä, mitä tapahtuu. Kun on kaksi ohjaajaa, toinen pystyy seuraamaan esimerkiksi sitä, mi-

ten kehonkieli, ilmeet ja äänenpainot vastaavat sitä mitä ihmiset sanovat. Jos toiset katsovat muualle yhden puhuessa, niin mistä se kertoo?

Ohjaajan tulee olla ollut mukana seurakunnassa jonkin aikaa, juurtunut kristilliseen uskoon ja hänellä tulee olla omaa kokemusta Jumalasta. Eduksi on, jos hän itse on ollut etsijänä ja matkakumppanina.

Katekumenaatin peruserä on, että se on maallikkovetoinen. Ohjaajan ei täydy olla seurakunnan työntekijä. Etsijät tutustuvat ”tavalliseen” ihmiseen, joka jakaa jotain omasta uskonkokemuksestaan. Ohjaaja on esimerkiksi Ruotsissa yleensä muu kuin pappi, jolla on oma erityistehtävänsä ryhmän jumalanpalveluselämän tukijana ja ohjaajana. Suomessa on koettu hyväksi myös malli, jossa pappi osallistuu ryhmän työskentelyyn ohjaajana tai ohjaajan rinnalla tasavertaisesti.

Ohjaaja vastaa siitä, että illan keskustelulla on yhdessä sovittu aihe ja työskentelysuunnitelma. Ohjaajalla on vastuu työskentelystä, mutta hänen ei aina tarvitse johtaa sitä. Keskustelu syntyy ryhmäläisten kokemuksista, ei ohjaajan tiedoista.

Matkakumppanit

Matkakumppanista käytetään joskus myös nimitystä ”rinnallakulkija”, nimitys kuvaa hyvin lähimmäisyyttä, joka onkin matkakumppanin pääasiallinen

tehtävä ryhmässä.

Matkakumppanin tehtävä on rakentaa hyvä suhde etsijään, luoda kohtaaminen tässä ja nyt, kulkea rinnalla ja tukea. Kullakin etsijällä voi myös olla oma matkakumppani. Silloin matkakumppanilla olisi hyvä olla samankaltainen elämäntilanne kuin etsijällä tai edes jokin yhtymäkohta tämän elämään.

Yksi matkakumppanin tehtävä on tuoda keskusteluun mukaan ”Jumalan kertomus”. Kun ihmistä pyydetään matkakumppaniksi, hän saattaa vastata: ”Minulla ei ole tarpeeksi tietoa.” Mutta jokaisella on oma tarinansa ja juuri sen kertomista matkakumppanilta odotetaan. Myös matkakumppani kasvaa ja kehittyy ryhmässä ihmisenä. Kun hän sanoittaa uskoaan, hän samalla oppii tuntemaan itseään.

Joskus voi olla vaikeaa löytää seurakunnassa tehtäviä miehille. Tässä on yksi!

Pappi

Pappi huolehtii siitä, että ryhmän jumalanpalveluselämä toteutuu mahdollisimman rikkaana. Hän kantaa päävastuun katekumenaattiin kuuluvista jumalanpalveluksista yhdessä kanttorin kanssa. Silloin kuin ohjaaja ei ole työntekijä, pappilla on erityinen tehtävä myös sisältöä koskevien teologisten kysymysten avaajana ja ohjaajan tukena. Olipa pappi läsnä ryhmässä vakituisesti tai ajoittain, on tärkeää, että hän on mukana toisten rinnalla, ei toisia parempana tai ”ylempänä”!

OHJAAMINEN JA KESKUSTELU

Näkökohtia ohjaamista varten:

- Suunnittele hyvin – sen huomaa, miten hyvin olet valmistautunut.
- Tiedosta katekumenaatin ydinidea ja pidä se mielessä. Toimintamallissa keskeistä on aikuispedagoginen lähestymistapa, jonka punaisena lankana ovat ryhmän jäsenten kysymykset ja osallisuus.
- Vaihtelee keskustelun tapoja. Voi käydä niin, että joku istuu hiljaa tai joku puhuu liikaa. Käytä vaihtelevasti kysymyskierroksia, keskustelukuvia, parikeskusteluja, hiljaista miettimisaikaa.
- Joskus ryhmä voi päätyä puhumaan jostain aivan muusta kuin siitä mitä oli suunniteltu. On syytä olla tarkkana ja esimerkiksi kysyä: ”Jatkaanko tästä aiheesta vai palataanko siihen mistä oli tarkoitus puhua?” Keskeytä tai anna ryhmän päättää, mutta älä unohda puitteita. Ohjaajan arvio saa ratkaista näissä tilanteissa.
- Ohjaajan ja osallistujien välille voi syntyä terapeuttiluonteista keskustelua. Ohjaajan on hyvä olla tästä tietoinen. Pappi tai usein myös joku muu työntekijä on käytettävissä sielunhoitoa ja henkilökohtaisia keskusteluja varten.
- Kirjoita muistiin esiin nousevat kysymykset, joihin et osaa vastata. Ota selvää vastauksesta, tai onko sellaista olemassa.
- Älä anna kenenkään puhua toisista pahaa tai juoruta.
- Uskalla puhua suoraan, mutta kunnioittavasti.

- Kysy selkeitä kysymyksiä. Vältä kysymyksiä, joihin vastataan kyllä tai ei. Käytä sanoja mitä, miten ja miksi: Mitä ajattelette tästä? Miltä tuntuu kuulla tämä? Mitä tämä merkitsee meille/sinulle tänään? Miten ymmärrätte tämän? Miksi luulet Jeesuksen sanoneen näin?
- Jos joku toistaa samoja asioita monta kertaa, voit itse sanoa ääneen sen mitä hän on sanonut. Silloin kyseinen henkilö kuulee, että olet ymmärtänyt sen mitä hän sanoo.
- Pyri tekemään kaikki osallisiksi keskustelusta. Älä pyri itse vastaamaan heti, vaan heitä pallo eteenpäin: Mitä te muut ajattelette? Onko tästä asiasta muita ajatuksia?
- Jos joku puhuu sellaista, mikä ei lainkaan sovi yhteen kristillisen uskon kanssa, kuuntele ja anna ihmisen kertoa. Pyri ymmärtämään, miten hän ajattelee. Osoita kunnioitusta toisten näkemyksille ja kokemuksille, mutta kerro silti selkeästi, miten itse ajattelet.
- Anna matkakumppanien jakaa kokemuksiaan ja epäonnistumisiaan kristittyinä.
- Kokoa keskustelu lopuksi. Tällä tavalla me ajattelimme näistä asioista... Jotkut ovat ymmärtäneet näin... Mitä sinä sait mukaasi tästä illasta? Poimi ajattelemisen arvoisia asioita, jotka ovat tulleet esiin.
- Lue loppuun kokoava raamatunkohta. Keskustelu päättyy keskusteluun Jumalan kanssa. Viimeiseksi voi pitää lyhyen hartauden tai laulaa ryhmäläisille tutun virren tai laulun.

NÄKÖKOHTIA JAKAMISTA VARTEN

Keskeisintä katekumenaattiryhmässä on kohtaaminen; vuorovaikutus ja kokemusten jakaminen. Jakaminen on eri asia kuin väittely, kiistelystä puhumattaan!

- A. Oman kokemuksen jakaminen – tunnen, toivon, olen jotain mieltä.
- B. Jakaminen on toisten kuuntelemista kunnioittaen.
- C. Jakaminen on avoimessa ilmapiirissä keskustelemista.
- D. Jakaminen toimii parhaiten, kun
 - arvostamme toisiamme – ainutlaatuisina, kokemuksista rikkaina
 - olemme kiitollisia siitä, että saamme jakaa näitä rikkauksia
 - tajuaamme, että kohtaamme toisissamme Jeesuksen Kristuksen

METODEJA

Pyrkikää vaihteluun erilaisten tehtävien ja keskustelumuotojen välillä. On monta tapaa työskennellä. Ihmiset oppivat eri tavoin. Koska koemme ja opimme kaikkien aistien avulla, on hyvä käyttää erilaisia metodeja.

Jeesuksen tapoja:

- Käytä kuvia
- Tartu kysymyksiin
- Näe yksilö
- Ole läsnä
- Luo osallisuutta
- Puhu suoraan
- Rohkaise
- Ole rohkea

- Näe pienet
- Ole joustava
- Aikaa on!
- Läheisyys
- Konkreettisuus

Luovuutta:

- esittäytymisharjoitukset
- draama
- keskustelukuvat
- symbolit
- musiikki
- runot
- keskustelukysymykset
- kysymyskierrokset
- sanalaput
- arvojen kartoittaminen
- kertomukset
- raamatunkohdat
- parikeskustelu
- maalaaminen
- piirtäminen
- pohdinta
- yksilötehtävät
- raamatuntutkistelu
- vierailijan kutsuminen
- taaksepäin katsominen
- kahvittelu

VALMISTAUTUMINEN JA ARVIOINTI

On tärkeää suunnitella yhdessä, ”kuiva-harjoitella”, käydä läpi katekumenaatin ydinajatusta ja päämäärää, työskentelytapoja, etenemissuunnitelmaa ja keskustella vetäjätiimin rooleista ja omista odotuksista.

Samoin jatkuva arviointi on tärkeää: Miten ryhmä toimii? Miten matkakumppanien ja etsijöiden välinen yhte-

ys toimii? Onko jotain, mihin joku on tyytymätön? Miten voimme tehdä tilanteen eteen?

Hyvä tapa valmistautumiseen ja arviointiin on kokoontua yhdessä aika ajoin, jopa jokaisen kokoontumisen yhteydessä lyhyesti. Ohjaajat, matkakumppanit ja työntekijä voivat käydä yhdessä läpi esim. seuraavan listan aiheita:

- Ryhmä
- Suunnittelu
- Odotukset
- Myönteistä
- Kielteistä
- Materiaali, kirjallisuus
- Muuta?

Ryhmän kanssa tarkistetaan aika ajoin:

- Tapaamisten määrä
- Keskustelunaiheet
- Ovatko tapaamiset vastanneet odotuksia?
- Myönteistä
- Kielteistä
- Muuta?

Esimerkki pilottiryhmästä

Seuraavassa esitetään kootusti viisi ensimmäistä kokoontumiskertaa Helsingin Kallion seurakunnan ensimmäisestä ryhmästä. Ryhmän matka käsitti yhteensä yhdeksän kertaa, lisäksi kokoonnuttiin ryhmäläisten toivomuksesta vielä ”luokkakokoukseen” seuraavana syksynä.

Aloituskerta: Teemana ”Tutustuminen ja omien kysymysten kokoaminen”

(Pöydälle rakennettuna katekumenaatin tie ja lattialla kuvakortteja)

1. Iltatee, tervetuloa.

2. Keitä olemme?

- Ohjaaja esitteli itsensä, ryhmän kaksi matkakumppania ja toisen ohjaajan.
- Jokaista kehoitettiin hakemaan lattialta kuvakortti, jonka avulla voi kertoa esittelyssä itsestään ja syystä miksi on lähtenyt mukaan.

3. Miksi ollaan koolla?

- Ohjaaja esitteli katekumenaattiryhmän idean ”katekumenaatin tien” avulla ja ryhmän tärkeimmät periaatteet; työtavat, jakamisen ja luottamuksellisuuden ajatuksen.
- Ohjaaja totesi, että seuraavan kerran jälkeen tulee päättää onko mukana jatkossa vai ei.
- Kerrottiin, että läpikäymällä voi suorittaa aikuisrippikoulun, saada kasteen.

4. Osanottajien kysymysten kokoaminen.

- Jokaiselle osanottajalle annettiin erivärisiä papereita ja tusseja. Pyydettiin kirjoittamaan itseä kiinnostavia kysymyksiä isolla/yksi kysymys/paperi.
- Paperit koottiin ja laitettiin seinälle.
- Ryhmänohjaajat lukivat ne ääneen.
- Sovittiin yhdessä, mistä kysymyksistä lähdettiin liikkeelle seuraavalla kerralla.

5. Iltarukous

- Vapaamuotoinen rukous, yhteinen Herran siunaus ja ryhmän oma laulu (joka kerran sama laulu).

Iltapalaveri vetäjien kesken: loppujen kysymysten ryhmittely pienemmiksi aihekokonaisuuksiksi, ohjelman sopiminen seuraavaksi kerraksi sekä aiheiden sopiminen kevään kokoontumisiin. Seuraavaan kertaan mennessä ohjaaja oli ryhmittelyn pohjalta kirjoittanut samaan kysymysryhmään kuuluvat ehdotuksena kunkin kokoontumiskerran käsiteltäviksi kysymyksiksi ja ohjelma jaettiin ryhmäläisille.

Toinen kerta: Miksi juuri kristinusko eikä jokin muu?

1. Iltatee, tervetuloa.

- Nimilaput ja lehtiöt jaettiin pöytiin. Kerrattiin vielä katekumenaattiryhmän ajatusta, yhteisen ja yksityisen matkan jakamista. Kerrottiin, että lehtiöt ovat ”matkapäiväkirjan” kokouamista varten.

2. Missä tunnelmissa olemme tänään, tai mikä on päällimmäisenä mielessä tänään?

- Käytiin yhteiseen piiriin, jossa koottiin tunnelmat/ kuulumiset: Piirissä kiersi kivi, jonka avulla sai kertoa, millainen olo on tänään. Jos ei ollut sanottavaa, kiven voi antaa seuraavalle.

3. Ohjaaja piti minialustuksen aloituskerralla esiin tulleista kysymyksistä koskettavasta aihepiiristä: ”Miksi juuri kristinusko eikä jokin muu?”

- Toteutus tapahtui liittymällä yhteiseen kyselyyn.

4. Jakauduttiin ryhmiin. Käytiin keskustelua alustuksen pohjalta. Samassa yhteydessä oli mahdollista käydä läpi alussa koottuja, tähän aihepiiriin liittyviä kysymyksiä keskustellen.

5. Koottiin yhteisesti ryhmien keskustelua.

6. Iltarukous

Kolmas kerta: Omat elämäntarinamme

1. Iltatee, tervetuloa. Nimilaput otettiin näkyviin.

2. Mikä päällimmäisenä mielessä tänään?

- Käytiin yhteiseen piiriin, jossa koottiin tunnot: Piirissä kiersi kivi, jonka avulla sai kertoa, mikä on olo tänään.

3. Mistä tarinani alkoi?

- Kokoonnuttiin keskilattialle. Tehtiin

harjoitus: ”Kotipiha kulkee mukana”. Jokainen otti oman nimilappunsa, ja asetti sen kuvitteelliselle, lattialla olevalle Suomen kartalle. Hiljaisuus, syvä hengitys ja silmät suljettuina annettiin muistikuvan nousta mieleen. Vuorolleen jokainen kertoi maisemakuvan lapsuudesta; muiston, näkymän, mieleen nousevan kokemuksen.

4. Jakautuminen ryhmiin. Keskusteltiin syventäen omakohtaisesti tärkeistä kysymyksistä peilaten niitä omaan historiaan.

5. Iltarukous

Neljäs kerta: Ihmisiä elämäni varrelta

1. Iltatee, tervetuloa. Nimilaput otettiin näkyviin.

2. Mikä päällimmäisenä mielessä tänään?

3. Ihmisiä elämäni varrella

- Tehtiin yksilötyö ”Oman elämäni kilometritolpat” -monisteen avulla. Merkittiin näkyviin niitä ihmisiä, joilla on ollut merkitystä oman elämän varrella erityisesti uskonelämään.
- Jakauduttiin ryhmiin. Kerrottiin tehtävän pohjalta yhteisesti sen verran, kuin kukin halusi jakaa elämän matkastaan toisten kanssa. Käytiin myös läpi alussa koottuja, tähän aiheeseen liittyviä kysymyksiä keskustellen.

4. Iltarukous

Viides kerta: Raamatun henkilöitä, jotka puhuttelevat minua

1. Iltatee, tervetuloa. Nimilaput otettiin näkyviin.

2. Mikä päällimmäisenä mielessä tänään?

3. Raamatun henkilöitä, jotka puhuttelevat minua.

- Seinälle oli laitettu valmiiksi julisteita, joissa oli esitelty eri Raamatun henkilöitä (yksi henkilö/yksi juliste). Jokaisessa julisteessa oli asianomaisesta kertovia raamatunkohtia tai -kohta.
- Ryhmä kiersi tilassa ja tutustui kaikkiin julisteisiin. Jokainen valitsi yhden tällä hetkellä puhuttelevan henkilön ja jäi tämän julisteen viereen.
- Muodostettiin kolme neljän hengen ryhmää, useampi Raamatun henkilö voi tulla käsiteltäväksi samaan ryhmään. Käytiin keskustellen läpi, keitä ja miksi valittiin.
- Edettiin paperissa oleviin omiin kysymyksiin.

4. Iltarukous

III

Katekumenaatin työskentelymalleja

Virikkeitä mietiskelyyn

KRISTILLINEN MIETISKELY JA LECTIO DIVINA

Mietiskely, Jumalan puheen kuuntelu on alusta alkaen kuulunut kristinuskon perinteeseen. Ajatuksena on siirtyä ”pään” alueelta ”sydämen” alueelle, ajattelun ja teorian tasolta kokemuksellisen ymmärtämisen piiriin.

”Lectio divina” (lat. lectio= lukeminen, divina= jumalallinen, hengellinen) tarkoittaa kristillisen mietiskelyn tapaa, jossa ”maistellaan” ja ”märehditään” Raamatun tekstejä tai muita hengellisiä kirjoituksia. Alun perin pyhiin kirjoituksiin viitannut ilmaisu on vähitellen siirtynyt merkitsemään hengellisen lukemisen prosessia. Raamatun hengelliseen lukemiseen on alusta asti liittynyt oleellisesti lukijan yhteys rukoilevaan, jumalanpalvelukseen kokoontuneeseen yhteisöön ja sen elämään.

Raamatun lukemisen ja pyhien tekstien muistelemisen menetelmät ja painotukset ovat vuosisatojen aikana vaihdelleet. Lectio divina -perinteeseen sen eri muodoissa sisältyy ajatus Raamatun sanojen läsnäolosta päivittäisessä elämässä. Menetelmä mahdollistaa asettumisen Jumalan läsnäoloon itsetutkistelun, elämän muutoksen, luottamuksen ja kiitollisuuden sävyissä.

Yhteisiä elementtejä:

Aika – on tärkeää varata riittävästi aikaa ja luoda levollinen, kiireetön tunnelma.

Paikka – istuminen esimerkiksi puoliympyrässä tai ringissä alttarin ympärillä tukevat asettumista mietiskelyyn. Myös kynttilä, kukat, ikoni, risti tms. muu symboli tilassa voivat auttaa keskittymistä.

Rauhoittuminen – osanottajat on hyvä johdattaa alkavaan meditaatioon esimerkiksi kehottamalla ottamaan hyvä asento, vapauttamaan kädet ja asento sekä mahdollisesti sulkemaan silmät. Osanottajille voi myös muutamalla sanalla kertoa harjoituksen kulun.

Lukeminen – mietiskeltävä teksti on hyvä lukea ainakin kahdesti riittävän hitaasti ja selkeästi. Toisella kerralla voi vaikka vain kuunnella, toisella kerralla sekä lukea että kuunnella.

Seuraavassa esitellään muutamia mahdollisuuksia:

- Malli raamattutyöskentelyyn ryhmässä
- Sovellus pienryhmässä esim. psalmitekstiin
- Kuvan käyttö meditaatiossa
- Raamattumeditaatio
- Bibliodraama

MALLI RAAMATTU- TYÖSKENTELYYN RYHMÄSSÄ (LECTIO DIVINA)

Ohjaaja johdattelee ryhmää vaiheesta toiseen kertoen, mistä eri vaiheissa on kysymys.

1. Valmistautuminen

Käytä lyhyt hetki siihen, että voit olla kokonaisvaltaisesti läsnä. Ota mukava asento, sulje silmät ja anna hengityksen kulkea vapaasti.

2. Kuuntele sanaa

Ohjaaja lukee valitsemansa lyhyen Raamatun tekstin (ensin läpilukemisena antaakseen kuvan tekstin yhteydestä, sen jälkeen hitaammin).

Kehotus: Kuuntele sanaa tai virkettä tekstissä, joka puhuttelee sinua. Toista sitä rauhallisesti ja hitaasti itsellesi minuutin hiljaisuuden aikana. Ohjaajan pyytäessä, kerro ääneen vain sana tai virke (ilman kommentteja).

3. Kysy itseltäsi ” Miten tämä liittyy minun elämäni?”

Joku ryhmän jäsenistä lukee nyt saman tekstin uudelleen. Kuuntele, miten teksti liittyy juuri tähänhetkiseen elämäntilanteeseesi. Mieti, miten teksti liittyy elämääsi ja etsi muutaman minuutin aikana joku ilmaisu tälle. Ohjaajan pyytäessä, kerro parilla lauseella jotka alkavat kuten ” kuulen..”, ”näen...”, ”koen...” (tai voit jättää sen tekemättä).

4. Kysy itseltäsi ”Liittyykö tähän minulle joku kutsu?”

Joku ryhmän jäsenistä lukee jälleen teks-

tin uudelleen. Kuuntele löytääksesi jonkun mahdollisen kutsun lähipäiviä ajatellen. Mieti ja tunnustele useamman minuutin hiljaisuuden aikana.

Ohjaajan pyytäessä, kerro kutsusta, jonka olet tunnistanut (tai voit jättää sen tekemättä).

5. Rukous (toinen toistemme puolesta, että voisimme vastata kutsuun)

Rukoilkaa ääneen tai hiljaisuudessa toinen toistenne puolesta, että Jumala auttaisi vastamaan siihen kutsuun, jonka ryhmän jäsenet ovat vastaanottaneet.

Tämän yhteisen matkan jälkeen voivat ryhmän jäsenet jakaa keskenään kokemuksia työskentelystä.

SOVELLUS PIENRYHMÄSSÄ ESIM. PSALMI-TEKSTIIN

Tarvikkeet: Jokaiseen ryhmään varataan kyniä ja kynttilä ja teksti monistetaan jokaiselle osanottajalle.

1. Valmistautuminen

Ohjaaja jakaa luettavan tekstin monistena osanottajille.

Asettuminen, rauhoittuminen kuuntelemaan.

2. Lukeminen - kuunteleminen

Ohjaaja lukee valitun psalmitekstin levollisesti ja selkeästi niin, että paperia ei lueta samaan aikaan.

Lukeminen toistetaan, ja pyydetään osanottajia alleviivaamaan paperista puhutteleva sana tai lause.

3. Jakaminen

Kynttilä laitetaan kiertämään. Kynttilän vastaanottanut voi kertoa sen verran kuin haluaa sanastaan/lauseestaan; mitä se hänelle puhuu? Halutessaan voi myös olla hiljaa.

4. Kokoaminen

Ohjaaja lukee tekstin uudelleen, ja osanottajat liittyvät lukemiseen lausumalla ääneen oman sanansa tai lauseensa.

KUVAN KÄYTTÖ MEDITAATIOSSA

Kuvameditaatiosta on olemassa erilaisia muunnoksia. Tämä harjoitus perustuu aivolohkojen erilaisiin tehtäviin, siihen että ei-aktiivinen käsi, siis oikeakätisellä vasen ja päinvastoin, tuottaa ”aidomman” sielunmaiseman kuin hallitseva käsi.

*Tarvikkeet: Paperia, väriliituja, maalaus-
tarvikkeita tms. sekä harjoituksen tausta-
musiikki.*

Harjoituksen toteutus:

Osanottajille kerrotaan harjoituksen kulku. Todetaan, että kyseessä ei piirustusnäytös tai -kilpailu, vaan meditaatio, jossa syntyy kuva sisäisestä maisemasta. Kerrotaan, miksi piirtäminen tehdään ei-aktiivisella kädellä. Kuva saa olla se, millaiseksi se muodostuu, abstrakti tai esittävä – ennakko-odotuksia ei ole.

1. Johdantorukous, joka luo turvallisen ja luottavaisen ilmapiirin: ja johdattaa osanottajat Jumalan rakkauden ympäröimiksi ja kannattamiksi.

2. Taustamusiikki, jonka aikana osanottajat hakevat oman paikkansa.

3. Musiikin soidessa osanottajat piirtävät tai maalavat mieleen syntyvän kuvan.

4. Osanottajat kootaan yhteen. Heitä kehoitetaan tarkastelemaan kukin omaa kuvaansa: mitä mielikuvia kuvan syntymiseen liittyi, mitä kuva tuo mieleen nyt? Kuvaa voidaan käänntellä eri asentoihin, tarkastella kokonaisuutta tai yhtä yksityiskohtaa, katsella kuvaa silmät ”raollaan”, jolloin ääriiviivojen suhteet saattavat muuttua.

Katselun jälkeen osanottajat voivat halutessaan kertoa omasta kuvastaan. Tärkeintä ei kuitenkaan ole yhteinen jakaminen, vaan ne tunnot ja oivallukset, joita kuvan tekeminen ja katseleminen on tuottanut.

5. Kiitosrukous, jossa lausutaan kiitos kokemuksesta, katsomisen ja näkemisen lahjasta.

RAAMATTUMEDITAATIO

(Ovi messuun -opas:)

Ohjaaja: Lähdemme mielikuvissamme mukaan Yläsalin tapahtumiin, viimeiselle aterialle Jeesuksen ja tämän ystävien joukkoon. Kuunnella silmät suljetuina evankeliumin ehtoolliskertomusta. Luen sen muutamia kertoja rauhallisesti. Jokainen saa mielensä hiljaisuudessa eläytyä ja olla mukana kertomuksessa. Mielikuvissa on mahdollista löytää oma paikkansa Yläsalin viimeisellä aterialla ja seurata tapahtumien kulkua, katsella

läsnä olevia, kuulla puhetta, kokea tunnelmaa.

Lukemisen päätyttyä on vielä muutamia minuuttia hiljaisuus, jonka jälkeen avataan silmät ja palataan tähän hetkeen.

Ohjaaja lukee Mark. 14: 12–26 (tai Luuk. 22: 7–23).

Pienissä kahden tai kolmen hengen ryhmissä jokainen saa kertoa omasta matkastaan ja ajatuksistaan. Kuuntelijat eivät kommentoi. Sitten kertomisvuoro vaihtuu.

Pari- tai pienryhmäkeskustelun jälkeen ohjaaja voi antaa vielä tilaa yhteiselle pohdinnalle esim. kysymällä, miltä tuntui viipyä ”Yläsalissa” tai miltä tällainen meditaatio tuntui.

BIBLIODRAAMA

Bibliodraama on koulutetun ohjaajan johdolla ryhmässä tapahtuvaa luovaa raamattutyöskentelyä. Tavoitteena on vuorovaikutus Raamatun tekstin, oman itsen ja ryhmän kanssa.

Bibliodraamassa osallistuja saa tutustua ja eläytyä Raamatun tekstiin monin eri tavoin. Kun tekstiä tutkitaan esittämisen sijasta elämismielessä tutustakin kertomuksesta voi tulla esille uusia ja yllättäviä asioita. Kertomuksen henkilöt ”elävöityvät”, kuva Jumalasta ja Jeesuksesta saa uusia sävyjä. Työskentelyn aikana tekstistä löytyy usein kosketuskoh-
tia sekä omaan elämään että yhteiskuntaan.

Bibliodraamaan voi osallistua kuka tahansa Raamatusta ja ihmisen elämästä kiinnostunut. Jokainen saa olla mukana sillä tavalla kuin se hänelle itselleen kulloinkin on luontevaa. Osallistuja ei tarvitse etukäteistietoja tai taitoja.

Bibliodraamassa tekstiä luetaan ja kuunnellaan yhdessä monin eri tavoin. On olemassa laaja kirjo menetelmiä, joiden avulla tekstiä lähestytään. Perusmenetelmänä on eläytyminen Raamatun henkilöihin ja tekstissä esiintyviin elementteihin. Koko keho kaikkine aisteineen on läsnä bibliodraamatyöskentelyssä. Ohjaaja voi käyttää ”sanat näkyväksi tekemisessä” apuna musiikkia, liikettä ja tanssia, kuvataiteen keinoja, muovamista, värillisiä kankaita, symbolisia esineitä jne.

Vaikka bibliodraamassa eläydytäänkin Raamatun rooleihin, se ei ole näyttelemistä eikä sen tavoitteena ole esitys yleisölle.

Bibliodraamassa osallistuja saa mahdollisuuden luoda omaa suhdettaan Raamattuun vapaana valmiista tulkinnoista.

Bibliodraamaa tehdään monista viitekehyksistä käsin. Painopisteinä voivat olla mm. raamattutietouden lisääminen, oma henkinen kasvu, sielunhoito ja hengellinen ohjaus, työnohjauksellinen tai terapeuttilinen prosessi, eri uskontojen kulttuurinen tarkastelu tai uskonnonpedagogiikka.

Ohjaajan koulutuksellisesta taustasta ja painotuksista riippuen bibliodraamassa

liikutaan psyko- ja sosiodraaman, hahmoterapian, tarinateatterin, teatterin, kehotyöskentelyn, kuvan käytön tai raamatuntutkimuksen maailmoissa. Kaikki bibliodraamaohjaajat ovat perehtyneitä raamatuntutkietoon.

Bibliodraamat voivat olla hyvin eripituisia. Lyhyimmillään se on 10–20 minuuttia, mutta suositeltavaa olisi varata työskentelyyn aikaa 2–3 tuntia. Kokoon-tumisia voi olla myös useita (n. 5–6 kertaa) yhtä tekstiä tai teemaa kohti. Tämä mahdollistaa syvemmälle käyvän prosessin sekä ryhmälle että yksittäiselle osallistujalle.

Bibliodraama sopii kaikenikäisille. Se toimii erinomaisesti myös viikonlopun tai kokonaisen viikon kestävän kurssin ohjelmana.

Bibliodraamaa voi toteuttaa erikokoisissa ryhmissä. Ihanteellinen ryhmän koko on 10–16 osanottajaa. Eri menetelmät mahdollistavat työskentelyn myös pienempien ja toisaalta hyvinkin suurten ryhmien kanssa.

Lisätietoja bibliodraamasta, ohjaajista ja tapahtumista: www.bibliodraama.fi

Virikkeitä aihepiireittäin

Käytetyt virikkeet ovat kirjoista *Löytöretki*, *Vägens gemenskap* sekä *Ovi messuun*.

(Löytöretki:)

Jumala

Puu

Piirretään/maalataan puu, joka kuvaa omaa käsitystä Jumalasta ja erityisesti siitä, mikä itselle on Jumalassa merkittävää. Maalaukset esitellään toisille ja niistä keskustellaan yhdessä. Jokainen valitsee yhden adjektiivin, joka kuvaa parhaiten hänen käsitystään Jumalasta. Keskustellaan siitä, kuinka paljon Jumalasta voi tietää.

Kysymyksiä Jumalalle

Keskelle huonetta asetetaan tyhjä tuoli, jossa Jumala istuu. Häneltä saa kysyä mitä vain. Kysymykset kerätään ylös ja niitä käsitellään ryhmän tapaamisissa.

Jana

Jokainen piirtää itselleen janan, jossa vasemmassa päässä lukee ”En usko Jumalan olemassaoloon” ja oikeassa päässä ”Uskon Jumalan olemassaoloon”. Janalle merkitään rasti siihen kohtaan, mikä kuvaa parhaiten tämän hetkistä käsitystä. Keskustellaan siitä, miten ihmisen käsitys uskon suhteen muuttuu elämän varrella.

Alttari-työskentely

Jokainen askartele/piirtää/maalaa/muovaa teoksen, joka kuvaa Jumalaa otsi-

kolla ”Jumalani”. Teokset kerätään alttarille. Työskentely voi olla osa hartautta tai sen jälkeen voi viettää hartauden.

Jeesus Kristus

Kuvia Jeesuksesta

Ohjaaja tuo kuvia Jeesuksesta, joista jokainen saa valita sen, joka vastaa eniten omaa käsitystä. Valinnoista keskustellaan.

Oma käsitys Jeesuksesta

Ohjaaja tuo kuvia ihmisistä erilaisissa tilanteissa. Jokainen ottaa kuvan, joka kuvaa hänen käsitystään Jeesuksesta. Kuvista keskustellaan.

Ylösnousemus: mielipidekirjoitukset

Ryhmälle selvitetään Jeesuksen ajan yhteiskunnallista ja poliittista tilannetta. Ryhmäläiset perehtyvät johonkin Jeesuksen aikana eläneeseen henkilöön (esim. Raamatun henkilöt) tai jonkun ryhmän edustajaan. Roolistaan käsin he kirjoittavat mielipidekirjoituksen aiheenaan Jeesuksen ylösnousemus.

(Vägens gemenskap:)

Pyhä Henki, usko ja rukous

Kuka on Pyhä Henki?

Harjoitus tukee osallistujien pohdintaa kysymyksestä kuka on Pyhä Henki ja

miten Pyhä Henki voi elää meissä.

Jakaminen

Pyydä osallistujia kertomaan, minkä lahjan he kaikkein mieluiten haluaisivat saada Jumalalta.

Raamattu

Apt 19:1-7,1 Kor. 12:1-11, Jes 44:3-5 ja Joel 2:28-29

Jaa ryhmä pienempiin ryhmiin ja anna kunkin ryhmän käydä läpi oma Raamatun kohtansa lähtien seuraavista kysymyksistä:

- Mitä teksti kertoo Pyhästä Hengestä?
- Mitä se kertoo Jumalasta?
- Minkälaisia ajatuksia teksti herättää?
- Minkälaisia kokemuksia teillä on tekstin sisällöstä?
- Minkälaisia kokemuksia toivoisit tekstin sisältöön liittyen?

Jakakaa ajatuksia suuressa ryhmässä.

Yhdessä

Tutkitaan Apt2:1-13.

Jotkut luulivat heidän olevan humalassa. Kysy, miten ryhmäläiset olisivat kokeneet tilanteen, jos he olisivat olleet läsnä. Millaisen muutoksen Pyhä Henki sai aikaan apostolien elämässä. Kuka Pyhä Henki on ryhmäläisille? Miten he toivoisivat Pyhän Hengen vaikuttavan heissä?

Pyhä Henki

- on osa Pyhää kolminaisuutta.
- on lahja joka annetaan jokaiselle, joka haluaa ottaa sen vastaan.
- on aktiivinen persoona, joka elää jokaisessa, joka haluaa hänet vastaanottaa.

- antaa lahjoja jokaiselle, jotka tulee käyttää seurakunnan rakentamiseksi.
- Lahjoja ei anneta meriittien mukaan vaan armosta.

(Löytöretki:)

Usko

Aivorihi uskosta. Kerätään fläpille, mitä ryhmäläiset ajattelevat uskosta.

Kristuksen ruumis

Ohjaaja lukee Raamatusta kohdan, jossa seurakuntaa kuvataan Kristuksen ruumiiksi (1. Kor. 12:12-31) ja selittää symboliikkaa: samoin kuin ruumiissa on erilaisia osia, myös erilaisia ihmisiä tarvitaan. Tilaan kuvitellaan iso vartalo, johon jokainen saa mennä siihen kohtaan, jonka kokee itselleen luontevimmaksi. Jokainen ryhmäläinen kertoo, minkä osan valitsi ja miksi.

Syyllisyys ja synti

Synti-aivorihi

Fläpille tai paperille kirjoitetaan ”synti” ja siihen kerätään sanoja, asioita yms., jotka tulevat mieleen sanasta. Työskentely jatkuu, kun käsitellään armoa. Puhutaan paperille tai fläpille kirjoitetaan ”armo” ja siihen kerätään armosta mieleen tulevia sanoja tai asioita. Lopulta armo-paperi laitetaan synti-paperin päälle. Armo peittää kaikki synnit.

Synnit paperille ja tuhkaksi

Päivän työskentelyn päätteeksi jokainen saa kirjoittaa paperille kaiken, mikä painaa mieltä. Paperit kerätään ja suljetaan esimerkiksi pahvilaatikkoon. Iltahartauden yhteydessä laatikko poltetaan.

Syylisyyden symbolit ristille

Paperille piirretään iso risti, jonka ympärillä on värikyniä. Ohjaaja johdattaa ryhmäläiset mielikuvamatkalle. Silmät kiinni saa palauttaa mieleensä tilanteita, joita katu ja joissa on toiminut väärin. Seuraavaksi ohjaaja pyytää ryhmäläisiä miettimään, mikä kuva tai symboli voisi kuvata omaa syylisyyttä tai syylisyydentunnetta. Kun on valmis, jokainen ryhmäläinen voi käydä piirtämässä kuvansa ristin sisälle. Lopuksi ohjaaja pitää pienen puheenvuoron ja lausuu synninpäästön. Todetaan, että kaikki syylisyys saa jäädä ristille ja siinä on vielä tilaakin.

Raamattu

Mikä on varhaisin Raamattuun liittyvä muisto?

Minä ja Raamattu

Ohjaaja johdattaa ryhmää jakamaan aiempia kokemuksiaan siitä, missä yhteydessä he ovat törmänneet Raamattuun ja missä ovat sitä käyttäneet.

Etäisyyteni Raamattuun

Keskelle lattiaa laitetaan Raamattu ja jokainen ryhmäläinen asettuu sillä etäisyydelle siitä, mikä kuvaa omaa suhdettaan Raamattuun.

Elämänohje vuorisaarnasta

Ryhmäläiset lukevat Raamatuistaan Jeesuksen vuorisaarnasta ja valitsevat sieltä kohdan, joka sopisi omaksi elämänohjeeksi.

Jumalanpalvelus

Aiemmat jumalanpalveluskokemukset

Ryhmäläiset miettivät aiempia jumalanpalveluskokemuksiaan rauhallisen musiikin soidessa taustalla. Niistä keskustellaan.

Unelmien jumalanpalvelus

Ryhmässä suunnitellaan tai keskustellaan siitä, millainen olisi unelmien jumalanpalvelus.

Jumalan kohtaamisen paikkoja

Ryhmäläiset miettivät paikkoja, missä voi kokea Jumalan läsnäolon ja pyhän tunnun. Ohjaaja johdattelee keskustelua siihen, miksi kuitenkin on hyvä käydä myös jumalanpalveluksessa.

Unelmien kirkko luonnonmateriaaleista

Ryhmäläiset askartelevat unelmiensa kirkon luonnonmateriaaleja käyttäen.

Seurakunta

Unelmien seurakunta

Ryhmässä keskustellaan, millainen olisi heidän unelmien seurakunta: ketä siihen kuuluisi, millaista toimintaa olisi jne. Keskustellaan myös siitä, kuinka unelmat eroavat todellisuudesta ja siitä, miten itse voi vaikuttaa.

Kaste

Mitä kaste merkitsee?

Yhdessä

Ota esille kasteen symboleja, kuvia tai esineitä: vettä, malja, kynttilä, pyyhe.. Pyydä ryhmäläisiä ottamaan yhden tai pari symboleista, jotka merkitsevät heille jotakin. Jokainen saa kertoa symbolin merkityksestä itselleen.

Pohdinta

Jos ryhmäläiset ovat olleet mukana kastetilaisuudessa, mikä siinä kosketi eniten? Mitä kaste merkitsee? Mitä he voisivat kasteen merkitsevän itselleen? Pyydä matkakumppaneita kertomaan, mitä kaste heille merkitsee.

Raamatun sana kasteesta

Room. 6:3-11. Lue teksti ja pyydä jokaista poimimaan tekstistä lause, joka liittyy kasteen merkitykseen. Pyydä ryhmäläisiä kertomaan mitä ovat löytäneet. Joh 4:13-14 Mitä yhteistä tällä tekstillä on ensin luetun tekstin kanssa?

Kaste

- luo erityisen yhteyden Jumalaan
- liittää kristillisen kirkon ja Jumalan valtakunnan jäsenyyteen
- on alku uuteen matkaan ja uuteen elämään
- antaa meille mahdollisuuden kasvaa uskossa
- on Jumalan lahja meille

Ehtoollinen

Neljä näkökulmaa ehtoolliseen

Ohjaaja on laittanut eri puolille huonetta neljä fläppitaulua tai isoa paperia sekä tussit. Kussakin fläpissä on otsikkona jokin ehtoollisen merkitys, esim. muistoateria, kiitosateria, yhteyden ateria ja anteeksiannon ateria. Ryhmän jäsenet menevät itseään kiinnostavan fläpin luo. Näin kunkin sanan (fläpin, taulun) luo tulleet muodostavat pienryhmän.

Keskustelkaa siitä, mitä ehtoollinen on valitsemastanne näkökulmasta katseltuna.

Ehtoollinen Raamatussa

Lukekaa seuraavat ehtoollisen viettoon liittyvät Raamatun kohdat:

Matt. 26: 26–29

Mark. 14: 22–25

Luuk. 22: 14–20

1. Kor. 11: 23–25.

- Pohtikaa ja kootkaa tärkeimmät näkökulmat toisille välitettäväksi.
- Mikä ehtoollisen asetussanoihin liittyvä opetus on sinulle merkittävä?
- Mitä ehtoollisen sisällöstä avautuu näistä ehtoollisen asetussanoista?
- Millaisia polkuja ehtoollisesta avautuu hengelliseen elämään?

Ehtoollinen virsissä

Tutkikaa (lukekaa, laulakaa) virsikirjan ehtoollisvirsiä, esimerkiksi virret:

220 Oi, Jeesus viimeisenä yönä

225 Jeesus, luona armopöydän

227 Ylistys olkoon aina Isällemme

228 Vaiti kaikki palvokaamme
743 Jeesus kutsut minutkin.

- Mikä on sinun mielivirtesi näiden ehtoollisvirsien joukosta? Miksi?
- Millaisia näkökulmia ehtoollisen sisältöön ja merkitykseen löydätte näistä virsistä?
- Missä muissa virsissä muistatte olevan ehtoolliseen liittyviä säkeistöjä?

Rukous

Lapsuuden rukous – ja nykyinen

Noin viisikymppinen Maija muistelee: ”Ensimmäinen rukous minkä opin, oli iltarukous ’Levolle lasken Luojani, armias ole suojani, jos sijaltain en nousisi, taivaaseen ota tykösi.’ Tosiasiassa en ymmärtänyt silloin, mitä rukous tarkoitti. Siinä oli pienelle lapselle vaikeita sanoja: ’armias’, ’sijaltain’, ’tykösi’. Mutta rukouksen rytmi oli kaunis, ja sitä oli mukava lausua. Riitti, että rukouksesta tuli turvallinen olo. Myöhemmin äiti selitti, mitä rukous tarkoitti. Silloin tulin vähän mieltiväiseksi: entäs jos en herääkään, kun nyt käyn nukkumaan? Mutta vielä nyt, aikuisenakin, pidän rukouksesta tavattomasti. Laulan usein virttä 563 Ilta on tullut Luojani, jonka sisältö on itse asiassa sama kuin lapsuuteni rakkaassa rukouksessa.”

Keskustelu

- Mitä ajatuksia teksti herätti?
- Millaisia muistoja sinulla on lapsuuden rukouksesta?
- Mikä oli tai on sinulle läheinen rukous?
- Millaista rukousta on vaikea ymmärtää?
- Milloin on vaikea rukoilla?
- Miksi rukous voi myös sammua?
- Kuinka sitä voi elvyttää?
- Kuinka rohkaisisit häntä, jonka on vaikea rukoilla?

Rukous Raamatussa

Raamattu kertoo rukoilijoista ja rukouksesta. Raamatusta löydämme elämäntarinoita ja -vaiheita, joihin myös oman aikamme ihmisten on helppo samaistua. Ajat muuttuvat, mutta syvissä kysymyksissään ihminen kääntyy Jumalan puoleen samoin pyynnöin, huokauksin tai kiitoksin.

On kipeää joskus kokea, että Jumala ei kuule rukousta eikä vastaa toivomallamme tavalla. Kaipaamme rukouksemme vastausta. Onko kyse siitä, että Jumala ”ei kuule”?

- Mitä ajattelette rukousvastausten viipymisestä?
- Millä tavoin Jumala voi vastata?
- Tutkikaa valitsemaanne kertomusta, esimerkiksi: Kain ja Abel (1. Moos 4: 1–), Job (Job), Jeesuksen rukous Getsemanessa (Matt. 26: 36–39).
- Mitä näköaloja kertomukset avaavat omaan elämäänne?
- Mitä muistatte Jeesuksesta ja rukouksesta? Milloin Jeesus rukoili? Mitä hän opetti rukouksesta? Mikä on keskeistä? (Voitte katsoa esim. Matt. 5: 44, Matt. 7, Mark. 14: 38, Luuk. 23: 46)
- Mitä rukous antaa? Millä asenteella tulisi rukoilla? Tutkikaa esimerkiksi Hepr. 10: 35 tai Piet. 5: 7. Mitä näistä

kohdista avautuu?

- Palauttakaa mieleen teitä puhutelleita, rukousta koskevia Raamatun kohtia. Mitä muistatte? Mikä niissä oli merkityksellistä?
- Miten rukouselämä muuttuu?
- Voiko rukouksessa kasvaa?
- Miten omaa rukouselämää voi hoitaa?

Symboliikka

Rukouksessa olemme sanattoman, sanoin tavoittamattoman todellisuuden, Jumalan, edessä. Puhumme Jumalalle, joka ei rajoitu meidän mielikuvaamme ja kuitenkin olemme suhteessa häneen. Viivymme ja lepäämme Hänen läsnäolossaan. Jumalasuhde on kahden persoonan muodostama suhde.

Keskustelu

- Tunnistatko omasta elämästäsi murroksia, joissa myös kuva Jumalasta on muuttunut tai saanut uusia piirteitä?
- Mikä metafora, kuva ilmentää sinulle parhaiten Jumalaa tällä hetkellä? Onko hän Isä vai jotain muuta (Luoja, Kaikkivaltias)? Esimerkiksi Psalmeissa on useita kuvia Jumalasta (Ps. 31: kalio, vuorilinna, pakopaikka, turva).
- Millaiset kuvat Jumalasta ovat ruokkineet sinua elämäsi varrella?
- Mitä ajatus Jumalasta Isänä sinussa herättää?

Mikä on symboli?

Me kaikki käytämme symboleja. Vuorovaikutus ja kieli perustuvat merkkeihin ja niiden tulkintaan. Symbolit ovat silta ympäröivän todellisuuden ja sitä tulkit-

sevan ihmisen välillä.

Viritys

Kyseessä on harjoitus, jonka tarkoituksena on tuottaa assosiaatioita. Harjoitukseen tarvitaan paperia ja kynät jokaiselle osanottajalle. Ohjaaja luettelee joukon sanoja ja osanottajat kirjoittavat miettimättä paperille sanan, joka heille tulee mieleen kuullusta sanasta.

Esimerkiksi:

- Pöytä
- Koti
- Metsä
- Puoliso
- Meri
- Aurinko
- Hiljaisuus
- Lapsi

Harjoitus puretaan siten, että esim. kolme osanottajaa kertoo, mitä nousi mieleen sanasta pöytä, kolme taas seuraavasta sanasta jne. Yhdessä pohditaan sitä, olivatko miellelyhtymät samoja vai poikkesivatko ne toisistaan.

Paperille kirjoitetut sanat edustivat oletettavasti melko yksilöllisiä, henkilökohtaisia merkityksiä. Kuultu sana tulkittiin henkilökohtaisesta todellisuudesta käsin. Osa tulkinnoista saattoi olla samankaltaisia, mutta yhtä lailla ne saattoivat poiketa kovastikin toisistaan.

Sitten jatketaan niin, että ohjaaja näyttää kuvia tai eleitä yksi kerrallaan ja osanottajat kirjaavat assosiaatioita:

- Liikennemerkki tai esimerkiksi punainen valo
- Siunausele
- Tervehdys
- Ristityt kädet

- Pään pudistus
- Kristus-monogrammi
- Risti
- Kala

Puretaan kuten edellä. Todennäköisesti tulkinnat olivat nyt lähempänä toisiaan. Kyse oli nyt symboleista, joilla on yhteisiä, sovittuja merkityksiä. Silti näidenkään käytössä ei ole selvää, että ne aukeavat kaikille samalla tavalla.

Symbolit kristillisessä viittekehyksessä

Alkukielinen sana symballein (kr.) merkitsee kahden toisistaan erotetun puoliskon yhteen liittämistä. Sen vastakohta on diaballein, erottaa. Sana diabolos, paholainen, johtuu rästä.

Symboli merkitsee vertauskuvaa. Yleisen näkemyksen mukaan symbolit viittaavat siihen näkymättömään tai poissaolevaan, mitä ne kuvaavat. Symboli merkitsee siis kokonaisuutta, jonka toinen osa on muualla. Siksi symboleilla voidaan tavoittaa myös sellaista, mihin sanat eivät riitä. Ne voivat olla aisteillemme merkkejä ja viestejä näkymättömästä todellisuudesta.

Symbolit ovat hengellistä kieltä. Ne kuuluvat liturgian ja uskon olemukseen. Ne ovat keino pitää yllä hengellistä tietoisuutta omassa kokemusmaailmassamme. Maallistumisen kasvaessa olemme vaarassa menettää tämän hengellisen kielen hallinnan.

Symbolit eivät ole yksiselitteisiä, vaan niiden kautta avautuu monia ulottuvuuksia, tulkintoja ja viestejä. Tähän perustuu symbolien voima.

Kirkon historian aikana symboleilla on ollut ainakin seuraavat merkitykset:

- Toimia kristittyjen yhteisenä salaisena merkkikielenä vainojen aikoina.
- Opettaa Raamatun tapahtumia ja kertoa uskon todellisuudesta niille, jotka eivät osaa lukea.
- Muistuttaa Jumalan kaikkivaltiuudesta luomakunnassa.
- Muistuttaa Jumalan toiminnasta maailmassa.

Itse seurakunta koolle tullessa joukkona on vaikuttava symboli yhteen kuulumisesta ja yhteyden etsimisestä. Jumalanpalvelukseen kokoontuva seurakunta on merkki maailman keskellä: kohti ikuisuutta vaeltava ja ylistävä Jumalan kanssa.

Keskustelu

- Onko sinulla henkilökohtaisia symboleja, esim. muistoesineitä, koruja tms.? Millaisia? Mitä ne merkitsevät sinulle?
- Millaisia kristillisiä symboleita tunnet? Kootaan yhdessä ja keskustellaan niiden merkityksestä.
- Millaisia symbolisia eleitä tunnistat jumalanpalveluksessa?
- Mitä esineitä, eleitä tai tapoja käytät itse?

Musiikki

Virsisuurat

Jokainen ryhmäläinen voi ehdottaa virsen, joka sitten yhdessä lauletaan. Halutessaan jokainen voi lyhyesti kertoa, miksi laulettava virsi on hänelle tärkeä.

Kerro omasta lempivirrestäsi

- Mikä virsi on sinulle kaikkein läheisin?
- Milloin olet oppinut sen?
- Keneltä tai missä olet sen oppinut?
- Mitä virsi sinulle merkitsee?
- Miksi se on sinulle erityisen tärkeä?
- Millaisessa tilanteessa laulat sitä?

Elämänvaellusvirsiä

Rukous:

125 Kosketa minua Henki

315 Valvoa mun Jeesus anna

514 Anna meille rauhasi,

Herra tänäänkin

548 Tule kanssani Herra Jeesus

552 Mua siipeis suojaan kätke

Tie:

184 Mä kauniin tiedän kukkasen

379 Herralle tiesi anna

396 Käyn kohti sinua, oi Herra

411 Rohkenethan, minkä maksoi

484 Totuuden Henki, johda sinä meitä

510 Sinä Jeesus, ymmärrät parhaiten

511 Tie valmis on, voin löytää sen

Etsiminen:

119: 5,7 Peura janoissansa

Tule sydämeeni, ohjaa askeleeni

Tehtävä

- Mikä on virsien sanoma sinulle eri elämänvaiheissa?
- Mitkä virret ovat sinua puhutelleet?
- Onko jostain virren säkeistöstä tullut sinulle rukous päivän alkaessa, nukkumaan mennessä?
- Onko sinulla tapana hyräillä virsiä omassa hiljaisuudessa kotona, luonnossa?

Kuunnelkaa virsiä ja opetelkaa laulamaan niitä. Kun virret tulevat läheiseksi ja niitä oppii laulamaan, niistä voi avautua laulajalle jokapäiväinen rukouksen lähde aivan itsekseen arkipäivän keskele.

Musiikkimeditaatio

Kuunnelkaa instrumentaalista klassista musiikkia ja pyytäkää ryhmäläisiä siirtymään musiikin pohjalta siihen elämänvaiheeseen, johon musiikki johdattaa. Jakakaa kokemuksia toistenne kanssa.

Hiljaisuus

Mitä hiljaisuus merkitsee sinulle? Onko se kuin outo vieras, joka tekee olosi vaivautuneeksi tai kuin vihollinen, jonka läsnäolo ahdistaa ja tekee olon yksinäiseksi? Vai onko se kuin vierellä kulkeva ystävä, joka antaa tilaa sinulle, suo aikaa kuunnella omaa sisintä, kuunnella Jumalaa?

Elämme ympäristössä, jossa virikkeiden määrä vyöryy ylle. Tapahtumien tempo on nopea. Äänten, kuvien ja sanojen tulva kantautuu kaikkialle. Meteli ja häly ovat jatkuvasti läsnä, paitsi ympärillämme, usein myös sisällämme.

Moni kaipaa hiljaisuutta, lepoa ja rauhaa. Mutta moni myös vierastaa hiljaisuutta. Olemme niin tottuneita kaikki-alle yltävään meluun, että olemme vieraantuneet luonnollisesta, hyvää tekevästä hiljaisuudesta. Siksi se voi myös ahdistaa.

Hiljaisuuteen voi opetella, siihen voi uudelleen palata. Sen mahdollisuuksista voi iloisesti yllättyä.

Keskustelu

- Miten omassa elämässäsi näyttäytyvät toisaalta häly ja kiire, toisaalta lepo ja hiljaisuus?
- Miten sinä koet hiljaisuuden?

Seuraavassa esitellyn hiljentymisen tavat voit ottaa osaksi arkeasi. Voit opetella sitä rauhassa. Voitte myös ryhmässä jakaa kokemuksia kunkin omasta hiljentymisestä.

Hiljenny rukoukseen

Valitse rauhallinen paikka kotona, työpaikalla tai ulkona luonnossa. Jo sinne asettuminen virittää rukoukseen – kunten astuminen kirkkotilaan virittää jumalanpalvelukseen.

Risti kätesi tai tee ristinmerkki – näin myös kehosi liittyy rukoukseen. Katsele maisemaa, ristiä tai ikonia. Sytytä kynttilä. Niitä katsellen voit tavoittaa kosketuksen pyhyteen.

Jos tunnet jännittyneisyyttä, rentoudu rauhassa. Voit käydä mielessäsi läpi eri ruumiinosat niitä tietoisesti rentouttaen. Hengitä syvään, mutta luonnollisesti. Ulos hengittäessäsi anna kireyden ja jännityksen hellittää, sisään hengittäessä anna rauhan ja levollisuuden tulla tilalle. Jättäydy turvallisesti Jumalan armon varaan.

Voit valmistaa itseäsi hiljaisuuteen esimerkiksi rukoilemalla jotakin sopivaa rukouslausetta, esimerkiksi:

Minä etsin sinua, Herra.

Käännä kasvosi minun puoleeni.

Opeta minua, niin kuuntelen hiljaa.

Herra, osoita minulle tiesi,

opeta minua kulkemaan polkujasi.

Voit myös mietiskellä edellisen sunnuntain jumalanpalveluksen jotakin tekstiä, esimerkiksi päivän psalmia.

Hiljenny, kuuntele Jumalaa. Päätä hiljentymisesi ristinmerkkiin tai rukoukseen.

IV

Katekumenaatin jumalanpalvelukset

Katekumenaatin jumalanpalvelukset ja katekumenaattiryhmän kokoontumiset muodostavat yhdessä kokonaisuuden. Ryhmän jäsenet ovat matkalla aikuisen uskoon, kukin omassa vaiheessaan. Oman uskon pohdinta ja sen vahvistaminen myös jumalanpalveluksissa liittyy etsijät ja matkakumppanit laajempaan seurakuntayhteyteen.

Jumalanpalvelusvirikkeitä katekumenaattikäyttöön

Aineistoon on koottu virikkeitä katekumenaatin jumalanpalveluksiin. Katekumenaatin pilottiseurakunnat ovat käyttäneet aineistoa omissa jumalanpalveluksissaan.

Katekumenaatin kokonaisuuteen kuuluvat Tervetulon, Kutsun, Pyhän kastteen muistamisen ja Lähettämisen jumalanpalvelukset.

Jokaista jumalanpalvelusta on luonnehdittu lyhyesti. Samoin on nostettu näkyviin kuhunkin jumalanpalvelukseen liittyvä symbolinen toiminta. Symboliikassa näkyy konkreettisesti katekumenaatin eri vaiheisiin liittyviä merkityssisältöjä, joissa usko ja kristillinen perinne tulevat näkyviksi.

Jokainen jumalanpalvelus liittyy kunkin ryhmäläisen henkilökohtaiseen matkaan uskon tiellä ja katekumenaattiryhmän ainutlaatuisuuteen - samalla se on seurakunnan yhteinen jumalanpalvelus. Jumalanpalveluksen sisältö, ilmaisutavat ja toteutus ammentavat sekä ryhmän matkasta että Raamatun sanasta ja kirkon jumalanpalveluselämästä. On tärkeää, että katekumenaatin jumalanpalveluk-

set löytävät luontevan paikan seurakunnan jumalanpalveluselämässä ja että niitä voidaan viettää seurakuntaan sopivalla tavalla.

Jumalanpalvelusten musiikki ammentaa virsikirjastamme, koska se on käytössä koko maassa. Virsien lisäksi on mahdollista käyttää - niin kuin muissakin jumalanpalveluksissa - myös aiheeseen sopivia muita hengellisiä lauluja.

Nämä jumalanpalvelusvirikkeet ovat esimerkinomaisia, ikään kuin lyijykyntällä kirjoitettuja. Niiden pohjalta eri seurakunnissa rakennetaan omaan toimintaan sopivia katekumenaattijumalanpalveluksia.

Jumalanpalvelusten yhteydessä kannattaa pohtia toiminnan ja kielen eksklusiivisuutta ja inklusiivisuutta. Käytetäänkö sellaista kieltä tai toimintoja, jotka sulkevat joitakin paikalla olijoita esimerkiksi rukouksissa ulkopuolelle vai käytetäänkö sanontoja ja tekoja, jotka ottavat kaikki mukaan? Tämä nousee ratkaistavaksi esimerkiksi symbolisen toiminnan kohdalla: tehdäänkö ristinmerkki vain katekumenaattiryhmäläisten otsaan vai kaikkien? Onko esirukouksessa jokin osio, jossa rukoillaan erityisesti ryhmäläisten puolesta?

Näiden jumalanpalvelusten tekemiseen ovat innostaneet Pohjois-Amerikan luterilaisten kirkkojen ja Ruotsin luterilaisen kirkon käyttämät jumalanpalvelusmateriaalit sekä halu soveltaa näitä suomalaisen seurakuntaelämään sopivaan muotoon.

Tervetulon jumalanpalvelus

Katekumenaattiryhmän jäsenet ovat tervetulleita seurakunta- ja jumalanpalvelusyhteyteen, jossa seurakunta tukee ryhmäläisten etsintää. Ryhmäläisten etsintä ja kaipaus saavat tulla näkyväksi jumalanpalveluksessa, ja seurakunta ottaa sen vastaan heidän puolestaan rukoillen. Ryhmän jäsenten osallistuminen jumalanpalvelukseen on olennainen osa katekumenaattimatkaa.

Symboliset teot:

- Etsijät / ryhmän jäsenet saavat Raamatun matkaoppaaksi.
- Ryhmäläiset (seurakuntalaiset) sytyttävät kynttilänsä valoksi uskon tiellä / etsinnän tiellä.
- Ryhmän jäsenten puolesta rukoillaan.

VIRIKKEITÄ TERVETULON JUMALANPALVELUKSEEN

JOHDANTOSANAT

(liitetään osaksi jumalanpalveluksen muita johdantosanoja)

Hyvät katekumenaattiryhmän jäsenet. Te olette aloitelleet yhteistä taivaltaanne katekumanaatin tiellä. Tässä tervetulon jumalanpalveluksessa haluamme toivottaa teidät tervetulleiksi seurakunnan yhteyteen - etsimään, kyselemään ja pohtimaan yhdessä omaa uskoanne ja paikkaanne sekä tässä maailmassa että tässä seurakunnassa.

Ihmisen elämä on jatkuva matka kohti uutta ja kohti tuntematonta. Kohtaamme ylä- ja alamäkiä, pimeyttä ja valoa, iloa ja surua, onnistumisen ja epävarmuuden hetkiä. Elämämme matkalla saamme kuitenkin aina luottaa siihen, että emme ole koskaan yksin. Jumala on itse luvannut kulkea kanssamme joka hetki.

Tänään me kaikki saamme yhdessä levähtää tässä jumalanpalveluksessa taivaallisen Isämme käsivarsien suojassa ja Hänen valossaan. Jumalan armoon luottaen tunnustamme nyt syntimme:

Synnintunnustus

Taivaallinen Isämme.

Sinä olet luonut meidät vapaiksi,

mutta synti turmelee vapauden.

Sinä et pakota meitä seuraasi.

Kuitenkin sinä tahdot, että eläisimme lapsinasi.

Me kuljemme usein omia teitämme ja välttelemme vastuutamme.

Kuitenkin aavistamme elämän syvyyden ja rikkauden
paljastuvan vain sinun yhteydessäsi.

Me tunnustamme syllisyytemme ja pyydämme:

Anna meille anteeksi itsekkeskeisyytemme

ja haluttomuutemme noudattaa sinun tahtoasi.

(Virsi kirjan jumalanpalvelusliite 714)

tai

Herra, sinä olet valo, mutta en ole katsonut sinua.

Sinä olet tie, mutta en ole seurannut sinua.

Sinä olet totuus, mutta en ole pysynyt sinussa.

Sinä olet elämä, mutta en ole tunnustanut sitä.

Sinä olet opastajani, mutta en ole totellut sinua.

Ja kuitenkin, Herra, kun teen väärin ja turmelen elämäni,
olen onneton ja syytän sinua.

Herra, anna minulle anteeksi.

Tätä pyydän Jeesuksen Kristuksen, Vapahtajani, tähden.

(Virsi kirjan jumalanpalvelusliite 712)

tai

Herra, meidän Jumalamme,

kaiken hyvyyden ja armon lähde.

Sinun edessäsi tunnustamme kaiken sen väärän,

mitä olemme tehneet,

epäoikeudenmukaisuuden, jossa olemme olleet mukana,

ja kaiken sen, millä olemme halventaneet armonsi ja totuutesi.

Käännä mielemme ottamaan vastaan rakkaus,

jota osoitit meille Vapahtajamme sovitustyössä,

ja puhdisti meidät armollasi

Jeesuksen Kristuksen, Herramme kautta.

(Virsi kirjan jumalanpalvelusliite 708)

Synninpäästö

Jeesus sanoo:

”Ystäväni, ole rohkealla mielellä, sinun syntisi annetaan sinulle anteeksi.”

PÄIVÄN RUKOUS

Herramme Jeesus Kristus.
Joudumme usein kokemaan,
että omat perustuksemme
ja tukirakennelmamme sortuvat.
Kiitämme sinua siitä,
että armosi on luja kuin kallio
ja me saamme levätä siinä turvallisesti.
Vapauta meidät ponnistelusta ja teennäisyydestä
ja johdata siihen lepoon,
jonka vain sinä voit lahjoittaa.
Kasvata meitä aitoon ihmisyyteen
ja tee meistä rakastavia lähimmäisiä.
Kuule meitä, Kristus,
joka elät ja hallitset Isän ja Pyhän Hengen kanssa
aina ja ikuisesti.
(12 shel 4. rukous)

tai

Rakas Isä.
Sinä tiedät, mitä me tarvitsemme,
ennen kuin itse sen ymmärrämme.
Sinä luet ajatuksemme,
ennen kuin sydämemme edes luo niitä.
Kuitenkin sinä, taivaallinen Isä,
haluat, että raivaamme tilan,
missä saamme kaikessa rauhassa kohdata sinut.
Siellä voimme aidosti ja teeskentelemättä
puhua kanssasi omasta elämästämme
ja niiden elämästä, jotka olet laskenut sydämellemme.
Herra, opeta meitä rukoilemaan hengessä ja totuudessa
Poikasi Jeesuksen Kristuksen nimessä.
(5 sp 4. rukous)

Raamatunluku Ps: 139:1-12

Rakkaat katekumenaattiryhmän jäsenet. Olette nyt aloittaneet yhteisen matkanne kohti itseänne ja Jumalaa. Toivomme, että saisitte tukea sekä toisistanne että tästä seurakunnasta. Toivottavasti katekumenaattiaikanne on antoisa ja löydätte vastauksia niihin kysymyksiin, jotka askarruttavat mieltänne.

Te olette saaneet jokainen oman Raamatun, jota voitte käyttää oppaanne uskon ja elämän matkallanne. Tervetuloa yhteiselle katekumenaattipolulle ja seurakuntaamme.

Valon sytytys

(pappi/matkakumppani hakee kynttiläänsä/tuohukseensa valon alttarilta)

Jeesus sanoo: ”Minä olen maailman valo. Se joka seuraa minua, ei kulje pimeässä, vaan hänellä on elämän valo.” (Joh. 8:12)

Me rukoilemme:

P/M: Jumala, kun epäilyn pimeys ympäröi meitä

S: auta meitä etsimään uskon valoa

P/M: Kun välinpitämättömyyden pimeys ympäröi meitä

S: auta meitä sytyttämään toivon valoa

P/M: Kun periksi antamisen pimeys ympäröi meitä

S: auta meitä seuraamaan maailman valoa

P: Tulkaa nyt sytyttämään kynttiläanne valo,
valo, joka suojelee,
valo, joka kantaa,
valo, joka ei koskaan sammuu.
Tämä valo johdattaa meitä kaikkia elämämme ja etsintämme tiellä.
Avatkaa sydämenne valolle ja viekää se mukanaan koteihinne.

Vaihtoehtoisia tekstejä:

Job 23:1-7, Saarn. 1:1-11, Luuk. 24:13-35, Joh. 10:11-16

Saarna voidaan tehdä joko kirkkovuoden teksteistä tai edellä mainituista teksteistä. Saarna pyrkii avaamaan katekumenaattiryhmän jäsenille oven sekä seurakunnan että jumalanpalveluselämän yhteyteen. Ryhmäläiset tulevat usein hyvin erilaisin odotuksin ja toivein ryhmään, ja tässä messussa me haluamme toivottaa heidät kaikki tervetulleiksi Jumalan yhteyteen ja seurakuntaan juuri sellaisina kuin he ovat.

YHTEINEN ESIRUKOUS

Herra, sinä tunnet meidät. Sinä tiedät ilomme ja surumme, vihamme ja pelkomme, tekemme ja tekemättä jättämisemme, toivomme ja uupumuksemme. Kiitos siitä, että saamme tulla sinun eteesi juuri tällaisina kuin me olemme. Kiitos siitä, että saamme olla keskeneräisiä tai heikkoja, onnellisia tai pettyneitä, rohkeita tai pelon murtamia. Auta meitä kaikkia näkemään toinen toisemme Sinun silmilläsi, rakkauten silmillä, jotka eivät vaadi vaan hyväksyvät. Auta meitä tukemaan apua tarvitsevia ja auta meitä myös itse ottamaan tuota apua vastaan.

Jumala, me tulemme eteesi etsien ja kaivaten. Haluaisimme ymmärtää sinua yhä paremmin, nähdä sinut selkeämmin ja päästä yhä lähemmäs Sinua.

Me rukoilemme Usko tai älä -ryhmäläisten puolesta, jotka ovat aloittaneet yhteisen matkansa kohti omaa sisimpäänsä ja Sinua. Anna sanasi johtaa heitä ja näyttää heille suuntaa. Anna Poikasi läsnäolon rohkaista heitä ja Henkesi myötätuulen lailla auttaa heitä eteenpäin tällä matkalla. Auta meitä kaikkia turvautumaan sinun voimaasi ja valoosi, myös silloin kun epävarmuus painaa meitä tai omat voimamme ovat loppussa.

Me tuomme eteesi ne seurakuntalaisten asiat, joiden puolesta on pyydetty yhteistä esirukousta:

Jumala, Sinä kutsut kaikkia meitä työtovereiksesi. Anna meidän olla luottamuksesi arvoisia ja toteuttaa hyvää tahtoasi ja rakkauttasi lähimmäistemme keskuudessa. Kiitos, että kuulet rukouksemme.

Aamen.

Vaihtoehtoisia virsiä:

Alkuvirsi:

- 508 Valkeus kirkas
- 509 Herra, elämäni valvo
- 510 Sinä, Jeesus, ymmärrät parhaiten
- 511 Tie valmis on
- 525 Suurempi kuin sydämeni

Virsi kynttilän sytytyksen aikana:

- 368 Jeesus matkakumppani
- 378 Kaitse, Jeesus, paimen hyvä
- 454 Liekkejä on monta
- 383 Nyt ylös vuoriin tiellä
- 548 Tule kanssani, Herra Jeesus
- 397 Kun on turva Jumalassa

Kiitosvirsi/päätösvirsi:

- 332 Herraa hyvää kiittää
- 548 Tule kanssani, Herra Jeesus
- 552 Mua siipeis suojaan kätke
- 560 Maat, metsät hiljenninä

Kutsun jumalanpalvelus

Kutsun jumalanpalveluksessa katekumenaattiryhmän jäseniä kutsutaan lujittumaan seurakuntayhteydessä ja rohkaistaan syvempään Jumalaan tutustumiseen / Kristuksen seuraamiseen. Seurakunta rukoilee heidän puolestaan ja siunaa heitä.

Symboliset teot:

- Jokaiselle ryhmän jäsenelle annetaan risti ja hänet siunataan.
- Seurakunta rukoilee ryhmäläisten puolesta.

VIRIKKEITÄ KUTSUN JUMALANPALVELUKSEEN

JOHDANTOSANAT

(liitetään osaksi jumalanpalveluksen muita johdantosanoja)

Hyvät katekumenaattiryhmän jäsenet. Olette olleet yhteisellä matkalla jo jonkin aikaa. Ryhmässä on kyselty, keskusteltu, rukoiltu ja laulettu. Kristillisen uskon maailma on alkanut tulla tutummaksi. Seurakunnan esirukoukset kantavat teitä tällä matkalla.

Tänään teitä ja meitä kaikkia kutsutaan jatkamaan matkaa kohti syvempää Jumalan tuntemista. Edessämme on aika, jolloin valmistaudumme seurakuntana (pääsiäis-) messuun, jonka yhteydessä muistamme omaa kastettamme.

Tässä jumalanpalveluksessa saamme rohkeasti tulla Jumalan eteen. Hän on meitä kohtaan hyvä ja armollinen. Hän kutsuu meitä, kun käännyimme pois hänestä. Hän etsii meitä, kun eksymme. Tunnustamme hänelle luottavaisin mielin syntimme ja syyllisyytemme (yhteen ääneen) näin sanoen:

(valitaan alla olevista tai jokin muu)

Synnintunnustus

Herra, sinä olet valo, mutta en ole katsonut sinua.

Sinä olet tie, mutta en ole seurannut sinua.

Sinä olet totuus, mutta en ole pysynyt sinussa.

Sinä olet elämä, mutta en ole tunnustanut sitä.

Sinä olet opastajani, mutta en ole totellut sinua.

Ja kuitenkin, Herra, kun teen väärin ja turmelen elämäni,
olen onneton ja syytän sinua.

Herra, anna minulle anteeksi.

Tätä pyydän Jeesuksen Kristuksen, Vapahtajani, tähden.

(Virsikirjan jumalanpalvelusliite 712)

tai

Armollinen Jumala.

Tunnustan edessäsi, että synti on sitonut minut
enkä kykene vapauttamaan itseäni.

Olen rikkonut pyhää tahtoasi vastaan
ja torjunut käskyjesi siunauksen.

Sinä näet kaiken väärän, senkin, mitä itse en näe.

Armahda minua Poikasi Jeesuksen Kristuksen tähden.

(Virsikirjan jumalanpalvelusliite 705)

Synninpäästö

Jeesus sanoo: ”Ystäväni, ole rohkealla mielellä, sinun syntisi annetaan anteeksi.”

Kristus, Herramme. Usko sinuun on matka ja tie,
jota kulkiessa eteen avautuu yhä uusia näköaloja.

Kiitos, että tämän matkan aikana opimme tuntemaan yhä paremmin sinua.

Kiitos salaisuudesta, joka säilyy, kunnes kerran näemme sinut taivaan kodissa.

Me emme voi vielä aavistaa, mitä kaikkea sinä olet meitä varten valmistanut.

Pidä meidät tällä tiellä ja vie meidät kaikki perille taivaaseen.

Ylistys sinulle ikuisesti.

(3 sp 4. rukous)

tai

Pyhä Jumala, sinun rakkautesi on suurempi kuin koskaan voimme käsittää.
Kiitos, että aina jaksat odottaa lapsiasi kotiin.
Eksymme niin helposti tieltäsi.
Kiitos, että monin tavoin kutsut meitä takaisin luoksesi.
Älä anna minkään tulla yhteyden esteeksi välillemme.
Auta meitä ymmärtämään, että sinun kutsusi on tarkoitettu jokaiselle ihmiselle.
Auta meitä vastaamaan kutsuusi luottavaisin mielin.
Kuule rukouksemme.
(5 shel 5. rukous)

RAAMATUNLUKU

(käytetään kirkkovuoden sunnuntain tekstejä, alla olevia tai muita sopivia)

Tekstin lukijana (E) voi olla matkakumppani tai ryhmänohjaaja.

P: Kuuntelemme Raamatun sanoja ja laulamme raamatunkohtien välissä rukouslauluna virren 508 ensimmäistä säkeistöä.

S: Valkeus kirkas päällä synkän maan, nyt johdata.
Tietä en itse tunne ollenkaan, nyt johdata.
Matkaani ohjaa! Kauas näe en, vain askelen, vaan ottaa tahdon sen.
(508:1)

E: Psalmin sanoin rukoilemme:
(ihmisen kaipuuta sanoittava Raamatun kohta)

Jumala, minun Jumalani, sinua minä odotan.
Sieluni janoaa sinua,
ruumiini ikävöi sinua ja uupuu autiomaassa ilman vettä.
Koko voimallani minä tarraudun sinuun,
ja sinun oikea kätesi tukee minua.
(Ps. 63:2,9)

S: Valkeus kirkas ...

E: *(Jumalan työtä sanoittava Raamatun kohta)*
Jumala sanoo profeetta Jesajan sanoin:
Älkää enää menneitä muistelko, älkää muinaisia miettikö!

Katso: minä luon uutta.
Nyt se puhkeaa esiin – ettekö huomaa?
Minä teen tien autiomaahan ja joet kuivuuden keskelle.
(Jes. 43:18-19)

S: Valkeus kirkas ...

P: *(Jeesukseen ja kutsuun liittyvä Raamatun kohta)*
Jeesus sanoo:
Tulkaa minun luokseni, kaikki te työn ja kuormien uuvuttamat.
Minä annan teille levon. Ottakaa minun ikeeni harteillenne
ja katsokaa minua: minä olen hiljainen ja nöyrä.
Näin teidän sielunne löytää levon.
(Matt. 11:28-30)

SAARNA

Raamatun sanat rohkaisevat ja kutsuvat meitä löytämään yhä uudestaan ja yhä syvemmin sen, miten Jumala rakastaa luomaansa maailmaa ja jokaista ihmistä, sinua ja minua. Jumala vastaa kaipaukseemme tutustua häneen.

Jeesus, Vapahtajamme, kutsuu meitä ristinsä juurelle, seuraamaan häntä, turvautumaan häneen ja elämään hänen yhteydessään. Hänen ristinsä on suunnannäyttävä elämämme tiellä. Tyhjä risti on merkki rakkaudesta ja pahan vallan voittamisesta. Hän avaa eteemme tien, jota kulkea.

Pyhä Henki, Elämän antaja, kutsuu meitä uudistumaan ja palvelemaan Jumalaa omalla paikallamme, arjessa ja juhlassa. Jumalan Henki ohjaa meitä, on turvanamme ja pitää meitä elämän tiellä.

Rakkaat katekumenaattiryhmän jäsenet. Jokaisen ihmisen elämässä on sekä hyviä että raskaita aikoja. Jeesus lupaa seuraajilleen sekä taakkoja että levon. Raskainakaan aikoina emme kuitenkaan ole yksin. Jeesus on luvannut olla kanssamme joka päivä. Hän rohkaisee meitä sanoessaan: ”Älköön sydämenne olko levoton. Uskokaa Jumalaan ja uskokaa minuun.” ”Minä olen tie, totuus ja elämä.”

SYMBOLINEN TOIMINTA

Merkkinä meitä jokaista ympäröivästä rakkaudesta jokainen (katekumenaattiryhmän jäsen) saa ristin. Risti muistuttaa meitä Jeesuksen läsnäolosta ja avusta niin ilon

kuin vaikeuksienkin aikana. Risti kertoo joka hetki meille siitä, että Jumala rakastaa ja pitää huolta.

Seuraavaksi laulettavan virren *511 Tie valmis on* aikana matkakumppanit antavat jokaiselle ryhmän jäsenelle ristin ja siunaavat ristin saajan. (Jos risti annetaan jokaiselle messuun / jumalanpalvelukseen osallistujalle, näiden ristin jakamisen ja siunauksen suorittavat muut messu/jumalanpalvelusavustajat.)

Siunaussanoina voidaan käyttää esimerkiksi seuraavaa:

”Ota vastaan tämä risti Jumalan rakkauden ja siunauksen merkinä”.

YHTEINEN ESIRUKOUS

jonka osana rukoillaan etsijöiden puolesta esimerkiksi seuraavaan tapaan:

Jumala: Luoja, Vapahtaja ja Elämän antaja.

Sinä kutsut kaikkia ihmisiä pimeydestä valoon,

valheesta totuuteen, kuolemasta elämään.

Rukoilemme nyt katekumenaattiryhmäläisten puolesta,

jotka ovat vastanneet sinun kutsuusi.

Siunaa heitä heidän vaelluksellaan, elämässään ja etsinnässään.

Anna Pyhän Henkesi koskettaa, johtaa ja uudistaa meitä kaikkia,

kun kuljemme kohti pääsiäisriemua ja kasteen muistamista.

Kutsuun liittyviä virsiä:

74 Vielä, Herra, kutsut meitä

213 Taas kutsut meidät temppelistä arkeen

328 Nyt kiitos Jumalan

342 Niin ihanaa on ylistää

359:1-3 Vaivaisten turva ainoa

368 Jeesus, matkakumppani

430:1,5-6 Rakkaus, kun kuvaksesi

469:2-3 Jeesuksen rakkauden tähden

525 Suurempi kuin sydämeni

811:1-3,5 Juhlaan suureen, Jumalamme

812 Kutsut meidät elämään

814 Kuljemme yhdessä tällä tiellä

Pyhän kasteen muistamisen jumalanpalvelus

Seurakunta juhlistaa katekumenaattiryhmäläisten halua tunnustaa kirkon yhteistä uskoa viettämällä yhdessä kasteen muistamisen jumalanpalvelusta. Samalla vahvistetaan ryhmäläisten ja koko seurakunnan elämää uskon tiellä. Kaikki saavat iloita yhdessä kasteen armosta.

Kasteen muistaminen tapahtuu luontevasti pääsiäisyön messussa. Jumalanpalvelusten kirjassa on pari mahdollisuutta sen toteuttamiseen, ja niistä voi soveltaa omaan seurakuntaan ja tilanteeseen sopivan kokonaisuuden.

Symboliset teot:

- Kaikki vastaavat uskon kysymyksiin yhdessä uskontunnustuksen sanoin.
- Kaikki voivat tulla siunattaviksi ristinmerkillä ja vedellä kastemaljan ääressä.
- Rukous koko seurakunnan puolesta, kastettujen yhteinen ehtoollisen vietto.

VIRIKKEITÄ KASTEEN MUISTAMISEN JUMALANPALVELUKSEEN

JOHDANTOSANAT

(liitetään osaksi jumalanpalveluksen muita johdantosanoja)

Hyvät katekumenaattiryhmän jäsenet. Tämä messu on teille jo kolmas jumalanpalvelusetappi yhteisellä matkalla kohti omaa hengellistä kasvua ja seurakuntayhteyttä. Tässä messussa meitä kaikkia kutsutaan pohtimaan kasteen lahjan merkitystä omassa uskonelämässämme ja etsinnässämme. Kasteessa Jumala on kutsunut meidät nimestä omikseen. Kaste, tämä ainutlaatuinen lahja, kutsuu meitä elämään päivittäin yhteydessä sekä Jumalaan että toinen toisiimme.

Tässä messussa me kaikki saamme tulla sekä kastemaljan äärelle siunattaviksi kastevedellä ja pyhällä ristinmerkillä että osallistua ehtoollisen viettoon alttarilla.

Synnintunnustus

Syvydestä minä huudan sinua, Herra.
Herra, kuule minun ääneni.
Tarkatkoot sinun korvasi rukoustani.
Jos sinä, Herra, pidät mielessäsi synnit,
Herra, kuka silloin kestää?
Mutta sinun on armo, sinä annat anteeksi,
että me eläisimme sinun pelossasi.
Sen tähden, Jumala,
ole minulle armollinen hyvydessäsi.
Pese minut puhtaaksi rikoksestani
ja anna lankeemukseni anteeksi.
Sinua vastaan olen rikkonut,
olen tehnyt vastoin sinun tahtoasi.
Käännä katseesi pois synneistäni
ja pyyhi minusta kaikki pahat tekoni.
Jumala, luo minuun puhdas sydän
ja uudista minut, anna vahva henki.
(*Virsikirjan jumalanpalvelusliite 701*)

tai

Taivaallinen Isä.
Sain kasteen sinun lapsaksesi.
Sinä siirsit minut pimeydestä valoon,
kadotuksen alta taivaan perilliseksi.
En ole kuitenkaan elänyt niin kuin lapsellesi sopii.
En ole kuunnellut ääntäsi enkä totellut tahtoasi.
Jumala, armahda minua Poikasi Jeesuksen Kristuksen tähden.
Pese minut puhtaaksi ja anna kaikki syntini anteeksi.
(*Virsikirjan jumalanpalvelusliite 704*)

tai

Herra, meidän Jumalamme,
kaiken hyvyyden ja armon lähde.
Sinun edessäsi tunnustamme kaiken sen väärän,
mitä olemme tehneet,
epäoikeudenmukaisuuden, jossa olemme olleet mukana,
ja kaiken sen,

millä olemme halventaneet armonsi ja totuutesi.
Käännä mielemme ottamaan vastaan rakkaus,
jota osoitit meille Vapahtajamme sovitustyössä,
ja puhdisti meidät armollasi
Jeesuksen Kristuksen, Herramme kautta.
(*Virsikirjan jumalanpalvelusliite 708*)

Synninpäästö

Näin sanoo Herra:

"Älä pelkää.

Minä olen lunastanut sinut.

Minä olen sinut nimeltä kutsunut, sinä olet minun.

Vaikka vuoret järkkäisivät ja kukkulat horjuisivat, minun rakkauteni sinuun ei järky eikä minun rauhanliittoni horju."

PÄIVÄN RUKOUS

(*valitaan alla olevista tai jokin muu*)

Taivaallinen Isämme,
me kiitämme sinua siitä, että olet lähettänyt Poikasi
meidän ja koko maailman syntien sovitukseksi.
Kiitos kasteesta, jossa meidät on liitetty
hänen kuolemansa ja ylösnousemisensa osallisuuteen.
Kiitos Pyhän Henkesi uudistavasta työstä,
kiitos ikuisen elämän toivosta.
Anna meidän elää tästä valtakuntasi perinnöstä,
jonka olemme saaneet pyhiesi joukossa.
Me ylistämme sinua, Isä,
Poikasi Jeesuksen Kristuksen kautta.
(*1 sl, 2. rukous*)

tai

Armollinen Jumalamme.
Sinä tunnet meidät nimeltä ja puhuttelet jokaista henkilökohtaisesti.
Olet myös tarkoittanut meidät elämään yhdessä, perheesi jäsenenä.
Vie meidät yhteen muiden sinua etsivien kanssa,
jotta voimme kannustaa toisiamme uskon kilvoituksessa.
Tätä rukoilemme Herramme Jeesuksen Kristuksen nimessä.
(*1 sl, 4. rukous*)

Vaihtoehtoisia tekstejä:

Ps. 139; Ps. 8:2-6,10; Room. 6:3-11; Tit. 3:4-5

Saarna voidaan tehdä joko kirkkovuoden teksteistä tai edellä mainituista teksteistä. Saarna pyrkii avaamaan sekä katekumenaattiryhmän jäsenille että paikalla olevalle muulle kirkkoväelle kasteen lahjan merkitystä ihmisen elämässä.

Sinä olet ihme, minä olen ihme. Lättäjalkoinemme, hörökorvinemme, kiukunpuuskinemme, ahdistuskinemme, riemuinemme ja jokaista hiuskarvaamme myöten meistä joka ikinen on suuri ihme. Jumala on luonut meistä jokaisen juuri tällaiseksi kuin me olemme ja juuri tällaisina me saamme tulla Hänen eteensä hetki toisensa jälkeen, päivä kerrallaan. Jumalan edessä meidän ei tarvitse olla täydellisiä. Jumala kantaa meitä silloin, kun olemme väsyneitä ja rakastavan vanhemman tavoin Hän kestää kiukuttelumme silloinkin, kun läheisemme eivät enää jaksa. Hän lohduttaa meitä murheen keskellä ja iloitsee kanssamme silloin, kun on sen aika.

Meillä on siis olemassa Luoja, joka kasannut meidät atomi ja solu kerrallaan ja joka hyväksyy meidät kokonaisvaltaisesti. Tämän lisäksi Jumala on kutsunut ja kutsuu meistä jokaista nimeltä liittymään Hänen suureen kristilliseen perheeseensä. Me olemme siis ensinnäkin saaneet lahjaksi elämän ja tämän lisäksi meitä hemmotellaan vielä toisellakin lahjalla, kasteen lahjalla. Kasteessa Jumala lahjoittaa meille tämän maanpäällisen elämän lisäksi elämän iankaikkisuudessa Hänen yhteydessään. Tämä kasteen lahja kutsuu meitä päivittäin elämään yhteydessä sekä Luojaamme että toinen toisiimme. Jumalan lapsina me saamme aina luottaa Hänen vahvojen ja turvallisten käsivarsiensa suojaan ja voimaan.

Tänään, tässä yhteisessä jumalanpalveluksessamme, me voimme itse kukin asettaa itsellemme seuraavanlaisen kysymyksen: ”Tahdonko elää elämäni sen uskon mukaisesti, johon minut on kastettu?” Vastaamalla tähän kysymykseen ”Tahdon”, me annamme puolestamme Jumalalle juuri sen ainoan vastalahjan, jota Hän meiltä odottaa. Jumala ei odota meiltä ihmetekojä, vaan tahtoa. Tahtoa elää kristittynä tässä maailmassa. Tahtoa kunnioittaa toista ihmistä ja luomakuntaa. Tahtoa hyväksyä toinen toisemme sellaisina ihmeinä, joksi Jumala on meidät luonut.

USKONTUNNUSTUS

- P: Uskotteko Jumalaan, koko maailman Luojaan?
- S: Minä uskon Jumalaan, Isään, Kaikkivaltiaaseen, taivaan ja maan Luojaan.
- P: Uskotteko Jeesukseen, Kristukseen Vapahtajaan?
- S: Minä uskon Jeesukseen Kristukseen,
Jumalan ainoaan Poikaan, meidän Herraamme,
joka sikisi Pyhästä Hengestä,
syntyi neitsyt Mariasta,
kärsi Pontius Pilatuksen aikana,
ristiinnaulittiin, kuoli ja haudattiin,
astui alas tuonelaan,
nousi kolmantena päivänä kuolleista,
astui ylös taivasiin,
istuu Jumalan, Isän, Kaikkivaltiaan, oikealla puolella
ja on sieltä tuleva tuomitsemaan eläviä ja kuolleita.
- P: Uskotteko Pyhään Henkeen, elämän antajaan?
- S: Minä uskon Pyhään Henkeen,
pyhän, yhteisen seurakunnan,
pyhään yhteyden,
syntien anteeksiantamisen,
ruumiin ylösnousemisen
ja iankaikkisen elämän.
- P: Tähän uskoon teidät on kastettu.
/ Tähän uskoon sinut kastetaan (mikäli messussa toimitetaan kaste).
- Tahdotteko (tahdotko) Jumalan avulla elää tässä uskossa
ja osoittaa sen rakastamalla Jumalaa ja lähimmäisiänne?
- S: Tahdon.

SYMBOLINEN TOIMINTA

Katekumenaattiryhmäläiset ja kaikki messuun osallistujat tulevat kastemaljan äärelle siunattaviksi kastevedellä ja ristinmerkillä. Siunaajana voi toimia joko pappi tai mat-

kakumppani. Siunaussanoina voidaan käyttää esim. ”Siunatkoon sinua kaikkivaltias ja armollinen Jumala, Isä, Poika ja Pyhä Henki.”

YHTEINEN ESIRUKOUS

Herra, sinä tunnet meidät. Sinä tiedät ilomme ja surumme, vihamme ja pelkomme, tekomme ja tekemättä jättämisemme, toivomme ja uupumuksemme. Kiitos siitä, että saamme tulla sinun eteesi juuri tällaisina kuin me olemme. Kiitos siitä, että saamme olla keskeneräisiä tai heikkoja, onnellisia tai pettyneitä, rohkeita tai pelon murtamia. Auta meitä kaikkia näkemään toinen toisemme Sinun silmilläsi, rakkauden silmillä, jotka eivät vaadi vaan hyväksyvät. Auta meitä tukemaan apua tarvitsevia ja auta meitä myös itse ottamaan tuota apua vastaan.

Me rukoilemme katekumenaattiryhmäläisten puolesta. Kulje sinä heidän rinnallaan ja auta heitä löytämään oma paikkansa tässä maailmassa. Anna kasteen lahjan olla heille virvoittava lähde, johon he voivat palata yhä uudelleen ja uudelleen. Me kiitämme sinua siitä, että me saamme kaikki luottaa Sinun turvaasi ja rakkautesi etsiessämme tietämme kohti toisiamme ja Sinua.

Me tuomme eteesi ne seurakuntalaisten asiat, joiden puolesta on pyydetty yhteistä esirukousta:

Jumala, Sinä kutsut kaikkia meitä työtovereiksesi. Anna meidän olla luottamuksesi arvoisia ja toteuttaa hyvää tahtoasi ja rakkauttasi lähimmäistemme keskuudessa. Kiitos, että kuulet rukouksemme.

Aamen.

Vaihtoehtoisia virsiä:

Alkuvirsi:

509 Herra, elämäni valvo
510 Sinä, Jeesus, ymmärrät parhaiten
511 Tie valmis on
525 Suurempi kuin sydämeni

Kiitosvirsi/päätösvirsi:

332 Herraa hyvää kiittäkää
548 Tule kanssani, Herra Jeesus
552 Mua siipeis suojaan kätke
560 Maat, metsät hiljenneinä

Kastevedellä siunauksen aikana:

214 Kun kasteen Jordan virrassa
219 Kasteen kirkas vesi on

Lähettämisen jumalanpalvelus

Katekumenaattiryhmä päättyy lähettämisen jumalanpalvelukseen, jossa ryhmäläiset siunataan matkaan ristinmerkillä. Jumalanpalveluksessa rohkaistaan heitä etsimään ja tarttumaan omaan kutsumukseensa ja paikkaansa maailmassa ja seurakunnassa. Jumala on läsnä.

Symboliset teot

- Ryhmäläisten / seurakuntalaisten siunaaminen, jonka pappi ja matkakumppanit suorittavat.

Siunaamisessa voidaan käyttää tuoksuöljyä seuraavaan korinttilaiskirjeen kohtaan pohjautuen: ”Kiitos olkoon Jumalalle, joka aina kuljettaa meitä Kristuksen voittosaatossa ja antaa meidän kaikkialla levittää Kristuksen tuntemisen tuoksua! Me olemme Kristuksen tuoksu, joka nousee Jumalan eteen; tämän tuoksun tuntevat sekä ne, jotka pelastuvat, että ne, jotka joutuvat kadotukseen.” 2 Kor. 2: 14-15.

Tuoksuöljy voidaan valmistaa oliivi- tai rypsiöljystä, johon lisätään todella vähän tuoksuöljyä (suitsuketuoksua, ruusuöljyä tms.). Tuoksuaineet ovat yleensä vahvoja, joten minimaalinen määrä on riittävä, jos siunatessa tehdään ristinmerkki otsaan. Jos ryhmässä on tuoksuyliherkkiä, tuoksuaineista luovutaan kokonaan.

- Rukous ryhmäläisten puolesta.

VIRIKKEITÄ LÄHETTÄMISEN JUMALANPALVELUKSEEN

JOHDANTOSANAT

(katekumenaattiryhmää koskeva osa kokonaisuudesta)

Hyvät katekumenaattiryhmäläiset. Olette kokoontuneet viime syksystä (*sanoitetaan tilanteen mukaan*) alkaen keskustelemaan yhdessä uskon ja elämään liittyvistä kysymyksistä. Osaan kysymyksistänne on löytynyt ratkaisu, osa on jäänyt edelleen auki. Etsintä jatkuu. Tärkeää on kuulla yhä uudestaan Jumalan kutsu hänen yhteydessään elämiseen. Siitä yhteydestä avautuu päivittäin voimaa oman elämän ja kutsumuksen toteuttamiseen.

Seurakunta on rukoillut puolestanne tämän katekumenaattijakson ajan. Jeesus itse on ollut kanssakulkijananne tällä matkalla. Ryhmänjäsenet, ohjaaja, matkakumppanit ja ryhmän matkassa mukana ollut pappi ovat olleet osa kokonaisuutta: olette olleet ikään kuin lahjoja toisillenne, kanssakulkijoita. Nyt on tullut aika luopua tästä yhteydestä, jatkaa muussa seurakuntayhteydessä ja kiittää kanssakulkijoita yhteisestä ajasta.

Jumalasta ei tarvitse koskaan erota. Hän itse kutsuu ihmistä yhä uudelleen ja vetää toistuvasti puoleensa. Jo kasteessa hän otti meidät yhteyteensä. Hän antaa jokaiselle oman tehtävän elämässä ja voimaa sen tekemiseen. Hän lähettää meidät elämään ja täyttämään oman paikkamme siinä. Hän pitää huolta kaikista yhteyteensä ottamisestaan.

Jumalan hyvyyteen turvaten voimme tunnustaa yhdessä syntimme:

YHTEINEN RIPPI

Synnintunnustus

Taivaallinen Isä.

Sain kasteen sinun lapsaksesi.

Sinä siirsit minut pimeydestä valoon,

kadotuksen alta taivaan perilliseksi.

En ole kuitenkaan elänyt niin kuin lapsellesi sopii.

En ole kuunnellut ääntäsi enkä totellut tahtoasi.

Jumala, armahda minua Poikasi Jeesuksen Kristuksen tähden.

Pese minut puhtaaksi ja anna kaikki syntini anteeksi.

(Virsikirjan jumalanpalvelusliite 704)

tai

Herra.

Sinä olet valo, mutta en ole katsonut sinua.

Sinä olet tie, mutta en ole seurannut sinua.

Sinä olet totuus, mutta en ole pysynyt sinussa.

Sinä olet elämä, mutta en ole tunnustanut sitä.

Sinä olet opastajani, mutta en ole totellut sinua.

Ja kuitenkin, Herra,

kun teen väärin ja turmelen elämäni, olen onneton ja syytän sinua.

Herra, anna minulle anteeksi.

Tätä pyydän Jeesuksen Kristuksen, Vapahtajani tähden.

(Virsikirjan jumalanpalvelusliite 712)

Synninpäästö

Jeesus sanoo: ”Ystäväni, ole rohkealla mielellä, sinun syntisi annetaan anteeksi.”

tai

Näin sanoo Herra:

”Älä pelkää. Minä olen lunastanut sinut.

Minä olen sinut nimeltä kutsunut, sinä olet minun.

Vaikka vuoret järkkäisivät ja kukkulat horjuisivat,

minun rakkauteni sinuun ei järky

eikä minun rauhanliittoni horju.”

PÄIVÄN RUKOUS

Jumala, Isämme.

Kiitos, että teet tänäänkin työtäsi maailmassa:

etsivät löytävät tien sinun luoksesi,

anteeksiantoa kaipaavat löytävät rauhan Jeesuksessa,

särkyneet eheytyvät ja sairaita paranee.

Anna Henkesi tuoda koteihimme rakkauden ja anteeksiannon mieltä.

Auta meitä olemaan sinun käytössäsi.

Kuule meitä Jeesuksen tähden.

RAAMATUNLUKU

Vuorossa olevan kirkkovuoden sunnuntain tekstit tai seuraavat (helluntaiaatto).

Ps. 34:2-4, 9-11

Jes. 59:20-21

Ap.t. 19:1-6

Joh. 14:8-17

Tekstiksi voi ottaa myös 2 Kor. 2: 14-16 (Pal 2. vsk).

SAARNA

Virsisaarina 454

Saarnan aikana lauletaan virttä 454, joko pappi yksin tai kaikki yhdessä.

1. Liekkejä on monta...

Raitiovaunu pysähtyy Hakaniemen torilla ja kyytiin nousee nuori mies hyvin horjuvin askelin. Raitiovaunun ovi sulkeutuu ja miehen katse kiertää kyydissä olevien ihmisten kasvoja. Sitten miehen katse pysähtyy minun kohdalleni. Silmät katsovat minua kohti, mutta eivät näe. Muutaman harha-askeleen jälkeen hän onnistuu istahtamaan penkille epämääräisten murinoiden saattelemana. Pari hänen lähellään olevaa kanssamatkustajaa siirtyy vaunun toiseen päähän; liekö pelosta vai silkasta vastenmielisyydestä? Itse jään kyydistä seuraavalla pysäkillä ja sulkeutuvien lasiovien läpi näen, kuinka miehen silmät painuvat hitaasti kiinni. Raitiovaunu vie nukkuvan matkalaisen mennessään, yhden meistä, yhden Herran liekin.

2. Oksia on paljon...

Nuori äiti astuu kauppakeskuksen ovista sisään kahden leikki-ikäisen lapsen kanssa. Oven sulkeuduttua lapset irtautuvat äitinsä käsistä yhdessä punaisessa minuutissa ja syöksyvät kohti kauempana siintäviä kiiltäviä liukuportaita. Huomaamattaan äiti huokaisee ääneen: ”Tänään mä en jaksaisi tätä.” Samassa äiti kuulee takaansa äänen, joka sanoo: ”Sä näytät hiukan vihaiselta. Onko sulla nälkä? Mulla olis tässä tällaisia energiapatukoita...” Kääntyessään hän kohtaa yli-innokkaan nuoren kaupparatsun katseen, joka porautuu väsyneen äidin syvimpiin sielun sopukoihin. Äiti hämmenyy ja poistuu paikalta nolattuna ja kyyneleet silmissään. Hän on yksi oksa muiden joukossa.

3. Lahjat ovat monet...

Keikkapaikan takahuoneessa orkesteri virittelee soittimiaan. Tuntuu siltä, kuin jokainen soitin haluaisi saada oman äänensä kuuluviin muiden soitinten yli ja harmoniasta ei ole tietoaakaan. Yksi puhkuu ja puhisee, toinen jytisee ja kolmas narisee kuin vanha oven sarana. Tuntuu melkein siltä, kuin ne huutaisivat kovaan ääneen: ”Kuunnelkaa minua!” ”Ei, vaan minua!” ”Mutta, minun ääneni on kaunein!” Riitsoinnut loppuvat kuin seinään, kun kapellimestari saapuu paikalle ja ohjaa egosentriset soittimet omille paikoilleen esiintymislavan eri puolille. Yleisö odottaa hiiskumatta ja kuin yhdestä sopimuksesta soitinten kilpalaulanta muuttuu harmoniseksi erilaisten lahjakkuuksien kokonaisuudeksi sinfonian ensitahtien täyttäessä konserttisalin.

4. Palvelijaa monta...

Vanhustentalon ulko-ovi aukeaa hieman narahtaen ja nuori mies työntää pyörätuolissa istuvaa vanhaa naista kohti pihan perällä odottavaa porttia. Nainen nostaa katseensa kohti taivaalla kulkevia pilvenhattaroita ja pieni hymynkare välähtää hänen silmäkulmassaan. Nuori mies kumartuu naisen puoleen ja hetken kuluttua heleä yhteisnauru kilpailee ohikulkevien autojen jyrinän kanssa. He jatkavat matkaansa kohti meren rantaa, kohti lокkien kirkunaa, kohti niitä lapsuuden kesämuistoja, joita naisella on tuolta samaiselta rannalta. Nainen kertoo nuorelle miehelle tarinansa

siitä, kuinka Jumala kulki hänen rinnallaan noista lapsuuden päivistä asti ja kuinka Jumala kutsui hänet työtoverikseen elämänmittaiselle matkalle. Hän oli yksi Herran palvelijoista.

5. Uskovia paljon...

Nuori nainen kiirehtii kohti mäen päällä kohoavaa kirkkoa. Kirkonkellot kutsuvat seurakuntalaisia yhteiseen jumalanpalvelukseen ja hetken kuluttua nainen kipuaa urkupartilla odottavien kuorotovereidensa joukkoon. On aika laulaa yhteisessä messussa. Samaan aikaan kirkon keittiössä valmistellaan messun päätteeksi olevia kirkkokahveja. Hyvin nopeasti keittiön täyttää kahvin tuoksu ja kaikki on valmiina ottamaan vastaan loppuvirttä laulavia seurakuntalaisia.

On monta liekkiä, monta oksaa. On monia lahjoja, monta palvelijaa ja monenlaisia uskovia. Meitä on siis moneksi, mutta silti me olemme kaikki yhtä. Me olemme yksi ruumis ja yksi seurakunta. Me saamme voimamme toinen toisistamme ja siitä taivaallisesta valosta, jossa Jeesus Kristus on Jumalan poikana tuonut meidän keskelemme. Yhdessä me saamme liekit loimuamaan ja oksat versomaan uutta. Seurakunnan sydän ovat ne ihmiset, jotka antavat aikaansa, itsensä ja sydämensä kanssakulkijoidensa hyödyksi ja iloksi. Seurakunnan sydän olette kaikki te täällä messussa tänään olevat ihmiset. Te saatte seurakunnan sydämen sykkimään ja siellä arjessa, pienten ja suurten ihmisten keskellä. Palvelijaa on monta, mutta yksi on Herra.

tai

virike saarnaan Joh. 14:8-17 pohjalta

Jumala näkyy Jeesuksessa, hänen elämässään ja teoissaan.

Mitä näemme kun katsomme Jeesuksen tekoja? Millaiseen elämäntapaan hän meitä kutsuu?

Jeesukseen turvaava tekee samoja tekoja kuin Jeesus teki – tuntuu mahdottomalta!

Jeesus on Isän luona ja kuulee rukouksemme, jotta Isän kirkkaus tulisi julki. Hän toimii yhä maailmassa Henkensä ja seuraajiensa kautta.

Miten voin tehdä tilaa elämässäni rukoukselle ja Jumalan tahdon kuuntelulle?

Rakkaus Jeesukseen auttaa olemaan kuuliainen.

Miten rakkaus Jeesuksen syntyy? Miten sitä voi ylläpitää? Jeesuksen Henki vahvistaa ja puolustaa, johdattaa ja antaa päivittäin kaiken tarpeellisen. Hänen avullaan voimme levittää ”Kristuksen tuntemisen tuoksua”.

YHTEINEN ESIRUKOUS

Seurakunnan yhteiset rukouspyynnöt ja kiitokset rukoillaan ensin. Sen jälkeen rukous katekumenaattiryhmäläisten puolesta.

Rukoilemme seurakuntamme katekumenaattiryhmäläisten puolesta. Vahvista heitä elämään sinun yhteydessäsi, löytämään yhä uudestaan paikkansa ja tehtävänsä maailmassa ja elämään kaikessa sinulta voimaa saaden. Ohjaa meitä kaikkia elämään niin, että sinun tuntemisesi tuoksu leviäisi maailmassa.

SYMBOLINEN TOIMINTA

Katekumenaattiryhmäläiset kutsutaan alttarille siunattaviksi. Pappi ja matkakumppanit siunaavat heidät tekemällä ristinmerkin otsaan. Siunauksessa voidaan käyttää öljyä, johon on sekoitettu hiukan (todella vähän) jotain suitsuketuoksua tai ruusuöljyä.

Kutsu siunattavaksi

Katekumenaattiryhmä on nyt päättymässä, mutta samalla jotain uutta on edessä. Tänään voimme kuulostella, millaiseen tehtävään Jumala itse kutakin kutsuu. Se voi olla palvelutehtävä omassa seurakunnassa. Se voi toteutua niin, että lähimmäisenrakkauden haaste valtaa sinut. Voit löytää hengelliselle elämälle uutta tilaa arjessasi. Jumala avaa eteesi jotain uutta tai vahvistaa vanhaa.

Tänään siunaamme sinua. Jumala olkoon kanssasi ja kantakoon sinua jokaisena elämäsi päivänä.

Tulkaa nyt alttarin ääreen, (ensin) kaikki katekumenaattiryhmässä olleet.

Siunaus

”Siunatkoon sinua Kaikkivaltias ja armollinen Jumala, Isä ja (+) Poika ja Pyhä Henki.”

Katekumenaattiryhmäläisten jälkeen voidaan siunata myös muut paikalla olijat.

Lähetäminen

Jumala on uskollinen. Hän vahvistaa meitä sanallaan ja ehtoollisessa. Jumala kutsuu meitä toteuttamaan tahtoaan maailmassa. Kristuksen rakkaus ja seurakunnan esirukoukset ympäröivät jokaista.

Lähtekää siis rauhassa ja palvelkaa Jumalaa iloiten, häneen turvaten, häneltä johdusta kysellen. Olkaa valona maailmassa. Iloitkaa elämästä.

Virsiä

119:1-2, 6-7 Henki, armon tuoja

125 Kosketa minua, Henki

217: 3- Tässä, Herra, olet meitä läsnä

449 Monin kielin keskeltämme

567 Ah, kuinka kevät hohtaa

746 Keskellämme ihmeellinen (erityisesti 3. säkeistö)

Liitteet

Katekumenaatin lyhyt historiikki

JUURET ALKUKIRKON KASTEOPETUKSESSA

Katekumenaatti ammentaa kristinuskon syvistä pohjavirroista. Sen juuret ulottuvat aina alkukirkon aikaan toiselle vuosisadalle. Kristinuskoon kääntyneiden kasteopetuksen tarve synnytti 200–400-luvulla tavan, jolla aikuisia ohjattiin kirkon yhteyteen.

Yhteiskunnallinen tilanne oli pitkälti samantapainen kuin aika, jota me nyt elämme. Rooman valtakunnassa uskonnollisten virtausten moninaisuus oli osa kulttuuritodellisuutta. Siltä ajalta säilyneet tekstit kertovat tietyntylaisesta toimintamallista johdattaa ihmisiä kirkon yhteyteen ja valmistaa heitä kasteelle. Jo varhaisessa vaiheessa muotoutuivat ne piirteet, jotka olivat sen aikaiselle katekumenaatille tyypillisiä. Alkukirkon aikana katekumenaatti ei kuitenkaan ollut niinkään selkeästi määritelty toimintamalli kuin tapa elää.

Kirkon alkuaikojen kristityt ottivat hyvin vakavasti uusien kristittyjen opettamisen. Jeesus itse oli kehottanut opetuslapsia kastamaan ja opettamaan. Myös apostoli Paavali puhuu kääntymyksen tärkeydestä ennen kastetta. Olennaista oli, että uskon etsijän ohjaaminen kirkon yhteyteen nähtiin prosessina, johon kuului keskinäistä jakamista, ohjaamista, opetusta, rukousta ja osallisuutta jumalanpalveluselämään ja sakramentteihin.

Tämän prosessin kautta ihminen pääsi

sisään Kristuksen kirkkoon, hänet otettiin sen yhteyteen. Prosessin alku on Pyhän Hengen näkymätön työ. Pyhä Henki kutsuu ihmisiä ja herättää heissä uskon. Osa prosessia on se, mitä kirkko ja yksittäiset kristityt tekevät viitoittaakseen tien kirkon näkyvään yhteyteen.

Katekumenaatti kesti pitkän ajan, 300-luvulla jopa kahdesta kolmeen vuoteen. Kristittyjä vainottiin ja pitkä valmentautumisaika oli tärkeä, jotta uskota varmasti tuli omakohtainen. Valinta kristittynä elämisestä saattoi tapahtua jopa oman hengen uhalla. Luultavasti kirkko halusi myös varmistua siitä, ettei katekumenaattiin osallistujien joukossa ollut vakoojia.

Kristinuskko sai virallisen aseman Rooman valtakunnassa vuonna 313. Katekumenaatin merkitys alkoi muuttua. Katekumenaattiaika kutistui paaston ajaksi ennen pääsiäistä eli noin 8 viikkoon. Käytäntö osoitti, että huolimatta lyhennetyn paastonajan katekumenaatin intensiivisyydestä ja jumalanpalvelusten kehittämisestä aika osoittautui liian lyhyeksi. Tänä aikana katekumenaattiin lisättiin lähettämisen jumalanpalveluksen jälkeinen yhteyden aika (johdatus mystiikan tielle, mystagogiikka). 300-400 lukuja pidetään katekumenaatin historian kohokohtina. Aikuisia kastettuja oli paljon ja jumalanpalvelusten liturgiseen kehittämiseen kiinnitettiin merkittävää huomiota. Historia osoittaa kuitenkin katekumenaatin lyhentämisen entisestään jopa vain kolmeen viikkoon johta-

neen vähitellen siihen, että katekumenaatista aikaa myöten tuli osallistujille yhä enemmän pelkkä muodollisuus.

Lapsikasteen yleistyessä 500 ja 600 -luvuilla katekumenaatin merkitys alkoi hiipua kokonaisuudessaan. Lapsikasteen yhteydessä katekumenaatti pyrittiin säilyttämään vanhempien valmennuksena lapsen kasteelle. Urhoollisista yksittäisistä yrityksistä huolimatta alkukirkon katekumenaatin eri vaiheet ja jumalanpalveluksen liturgiset toiminnot liitettiin vähitellen osaksi kastejumalanpalvelusta.

Lapsikaste tuli itsestään selväksi ja valitsevaksi tavaksi toimittaa kaste. Luther ja reformoitujen kirkkojen edustajat näkivät kuitenkin aikuisten kasteopetuksen tärkeyden ja sekä reformoitujen kirkkojen että roomalais-katolisen kirkon piirissä ilmestyi useita katekismuksia 1500-luvulla. 1500–1800-luvuilla roomalais-katolinen kirkko sovelsi katekumenaatin mallia erityisesti lähetystyössään.

UUSI ALKU RANSKASSA

Kesti ainakin 1900-luvun puoliväliin asti, kunnes katekumenaatin toimintamallia alettiin nykyaikaistaa ja ottaa käyttöön uudelleen. Lyonissa toimineet pioneerit pyrkivät määrätietoisesti säilyttämään läheisen yhteyden seurakuntaan että ei syntyisi mitään virallisesta kirkosta erillistä katekumenaattitoimintaa. He olivat kuitenkin vakuuttuneita siitä, ettei perinteinen opetus riittäisi aikuisille annettavaksi tyydyttäväksi kasteopetuksiksi. Opetus tarvitsi rinnalleen täyden-

nystä ennen kaikkea osallisuutena seurakunnan jumalanpalveluselämään ja kirkon elämään kokonaisuudessaan.

Aloite hyväksyttiin Lyonin hiippakunnassa vuonna 1953 ja siellä alettiin kehittää liturgiaa, joka sopisi kasteelle johdettavan katekumenaatin tien eri vaiheisiin. Kasteeseen valmistuvien ympärille koottiin ryhmä, jossa seurakunnan maallikoilla oli tärkeä merkitys. Seurakunnan tervetulleeksi toivottavaan ja tukea antavaan asenteeseen kiinnitettiin erityistä huomiota. Vatikaanin toisessa konsiilissa 1960-luvulla uudistus sai virallisen hyväksynnän ja sen jälkeen katolinen kirkko laati käsikirjan aikuisten kirkkoon liittymisen prosessia varten.

KATEKUMENAATTI JA KANSAINVÄLINEN YHTEISTYÖ

Katekumenaatin uusi historia alkoi Ranskassa. Tämän jälkeen katekumenaatti löydettiin uudelleen ja sitä alettiin soveltaa tämän päivän tilanteeseen useiden kirkkojen piirissä. Ranskassa ja Belgiassa taustavoimina olivat uskonnolliset yhteisöt. Piispainkokoukset ja piispojen aloitteet olivat ratkaisevia mm. Italiasa, Espanjassa ja Itävallassa. Englannissa katekumenaatin käyttöönotto tapahtui anglikaanisen papin Peter Ballin aloitteesta, joka kehitti katekumenaattia yhteistyössä Ranskan katekumenaattivas-
taavien kanssa. Peter Ball toimi koulutajana Ruotsin luterilaisen kirkon katekumenaattiin perehdyttävillä kursseilla. Vastaavasti katekumenaatti on uudelleen löytynyt eri maiden kirkkojen piirissä hyvin vaihtelevin tavoin.

Vuodesta 1971 lähtien on joka toinen vuosi järjestetty Euroopan tason kansainvälinen konferenssi EuroCat. Isäntämaana toimiva kirkko valmistelee konferenssin teeman, joka käsittelee katekumenaatin toteutusta tai merkitystä seurakunnan perustehtävän näkökulmasta. EuroCat tarjoaa foorumin kansainväliseen kokemusten vaihtoon katekumenaatin kehittämisestä eri maissa ja ajankohtaisten painopistekysymysten käsittelyyn. Vuonna 2009 EuroCat järjestettiin Wienissä ja koolla oli edustajia 22 maasta (Saksa, Ranska, Sveitsi, Iso-Britania, Hollanti, Belgia, Luxemburg, Espanja, Portugali, Italia, Slovenia, Moldova, Unkari, Slovakia, Tsekin tasavalta, Puola, Latvia, Venäjä, Valko-Venäjä, Itävalta, Ruotsi ja Suomi) Aiheena oli Integraatio – mitä tarkoittaa yksittäisille ihmisille ja yhteisöille se, että yhteisöön tulee ”uusi” jäsen.

Eurocat- konferenssien välivuonna järjestetään Eurocat Bureau-meeting, johon kutsutaan vain yksi delegaatti kustakin maasta. Tarkoituksena on tällöin tutustua isäntämaana toimivan maan kirkolliseen tilanteeseen ja katekumenaattitoimintaan, vaihtaa kokemuksia kansainvälisesti sekä päättää yhdessä seuraavan Eurocat- konferenssin teemasta. Vuonna 2010 Suomen luterilainen kirkko ja Suomen Ekumeeninen neuvosto isännöivät Eurocat Bureau-meetingin. Eriytyisenä näkökulmana oli ekumeenisen yhteistyön näköalojen esiin nostaminen. Ekumeenisen Neuvoston puheenjohtaja, piispa Teemu Sippo toivotti kansainväliset vieraamme tervetulleeksi ja esitteli ajankohtaisen Pohjoismaisen katolisen piispainkonferenssin ka-

tekumenaattia koskevan paimenkirjeen (Pastoral Letter of the Bishops Conference of the Nordic Countries Concerning Adult-catechumenate and Reception into the Church, 2009). Ekumeenisen Neuvoston pääsihteeri Heikki Huttunen käsitteli aiheita Finland on the Ecumenical Frontier. Tervehdyksen toivat arkkipiispa Kari Mäkinen ja metropoliitta Ambrosius. Belgiassa 2011 järjestettävän Eurocat-konferenssin teemaksi valittiin Liturgia ja katekumenaatti – katekumenaattiprosessin molemminpuolinen tuki.

KATEKUMENAATIN TULO SUOMEEN

Kirkon kasvatustoiminnan kehittämisessä on painopistealueena ollut pitkään keskittyminen lasten uskontokasvatukseen ja nuorten rippikoulutoimintaan. Aikuisväestön etääntyminen ja eroaminen kirkosta ja lasten kastamatta jättämisen lisääntyminen haastaa kirkkoa entistä määrätietoisemmin pohtimaan, miten kirkko vastaa aikuisten uskon etsintään ja hengelliseen kodittomuuteen.

Aikuiskasvatuksesta vastaavia työntekijöitä ovat askarruttaneet kysymykset siitä, miten ohjata aikuisia seurakuntayhteyteen tai miten opetusta tulisi kehittää, jotta aikuinen voisi löytää uudelleen yhteyden seurakuntaan. Miten hän voisi löytää hengellisen kotinsa seurakunnasta, miten voisimme rohkaista seurakuntalaisia tukemaan toisiaan kristittyinä elämisessä ja millaisia todellisia mielekkäitä tehtäviä voisi löytyä seurakunnan aktiivijäsenille?

Haravoimme kansainvälistä ja pohjoismaista kenttää innostavan, toimivan mallin löytymiseksi, jota voitaisiin soveltaa meidän meidän kirkkomme seurakuntien toimintaan. Pohjoismaisen aikuiskasvatusyhteistyön puitteissa Kirkon ruotsinkielisen yksikön aikuiskasvatustyöstä vastaava Robert Lemberg, Kirkkopalveluissa työskentelevä Marjaana Kanerva ja kirkon kasvatus- ja nuorisotyön yksikössä toimiva Sinikka Metsätähti saivat perehtyä Ruotsin luterilaisen kirkon löytämään ja hyvin toimivaksi osoittautuneeseen aikuiskatekumenaatin toimintamalliin.

Ruotsin luterilaisen kirkon katekumenaattiasiantuntijoiden tuella aloitettiin kaksikielinen katekumenattiin perehdyttävä koulutus yhteistyössä Lärkkullan hiippakuntakeskuksen kanssa syksyllä 2006. Perus-, jatko- ja syventävän koulutuksen läpikäyneistä koostuva työryhmä Helena Lindfors (KJM), Kai Jantunen (Lapuan hiippakunta), Marjaana Kanerva (Kirkkopalvelut) Robert Lembergin seuraaja Maria Sten (KCSA) ja Sinikka Metsätähti (KKN) aloittivat toimintamallin kuvauksen suomentamisen ja meidän kirkkomme seurakuntaelämään soveltamisen ja muokkaamisen.

Ensimmäiset pilottiryhmät käynnistyivät 2007 Kallion seurakunnassa (Marja Kotakorpi ja Mari Mattsson) ja Vaasan ruotsinkielisessä seurakunnassa (Janne Hänninen). Keväällä 2008 avautuivat katekumenaatin kaksikieliset kotisivut Katekumenaatti – aikuinen usko/ katekumenatet – vuxen väg till tro (evl.fi/katekumenaatti/evl.fi/katekumenatet). Koulutuksen järjestäminen kaksikielise-

nä yhteistyössä Lärkkullan hiippakuntakeskuksen kanssa (Ulrik Sandell) on jatkunut ja laajentunut Kirkkopalvelujen ja hiippakuntien tarjoamaksi perehdyttämiskoulutukseksi.

Innostus ja työ seurakunnissa ovat avainasemassa suomalaisen konseptin muotoutumisessa. Vain yhdessä tehden, verkostoituen ja kokemuksia vaihtaen sekä toinen toistamme tukien ja rohkaisten hahmottuu vähitellen meidän kirkkomme piirissä toimiva malli tarkemmin. Suomenkielistä opasta on toivottu. Tämä ensimmäinen suomenkielinen opas on yksi askel katekumenaatin kehittämisen tiellä.

Katekumenaatti pähkinäkuoressa

Mikä	Miksi	Miten
Katekumenaatin lähtökohta		
Evangeliumi ja lähetyskäsky. Jumala kutsuu jokaista. Kirkon tehtävä on kutsua ihmisiä armollisen Jumalan yhteyteen.	Seurakunnan yhteyteen tullaan etsimään ja löytämään vastauksia elämän suuriin kysymyksiin ja sieltä lähdetään palvelemaan Jumalaa maailmassa.	Seurakunta toivottaa etsijät tervetulleiksi ja antaa paikan ja tilaa kuulluksi ja arvostetuksi tulemiseen sekä mahdollisuuden etsiä yhdessä vastauksia uskon- ja elämänkysymyksiin.
Olennaista katekumenaatissa		
Jakamisen - kertomisen pedagogiikka	Auttaa jokaista ryhmäläistä näkemään, että Jumala kutsuu häntä ja on jo hänen elämässään.	Etsijöiden kysymykset kootaan ryhmässä ja näistä muodostetaan aihekokonaisuudet. Niistä ryhmän keskustelut ja pohdinnat lähtevät liikkeelle.
Maallikkous	Omat ja toisten kokemukset avaavat tietä eteenpäin.	Minun ja sinun kertomukset sekä Jumalan kertomus kohtaavat.
Seurakuntayhteyteen- ja seurakuntayhteydessä kasvaminen	Usko tarvitsee kasvaakseen seurakuntayhteyttä. Etsijä on lahja seurakunnalle samoin kuin jokainen ryhmäläinen toiselleen.	Uskon- ja elämänkysymyksiä jaetaan yhdessä.
Ohjausta yhteyteen Jumalan kanssa	Uskon jakaminen on koko seurakunnan tehtävä.	Etsijät, matkakumppanit ja ohjaaja ovat yhteisellä matkalla.
Uskon vahvistaminen jumalanpalveluksissa	Koko seurakunnan usko ja esirukous kantavat.	Ryhmässä edetään katekumenaatin eri vaiheiden kautta. Ryhmäläisiä vahvistetaan jumalanpalveluksissa symbolitoimintojen kautta.

Katekumenaatin vaiheet		
Tervetulon aika <i>Tervetulon jumalanpalvelus adventtina</i>	Annetaan aikaa tutustumiseen ja hyvän ilmapiirin syntymiseen.	Ryhmäläisten kysymysten kuuleminen ja kokoaminen tulevien tapaamisten aihepiireiksi. Etsijät/ryhmäläiset saavat Raamatun, sytyttävät kynttilän valoksi uskon/etsinnän tiellä, seurakunta rukoilee ryhmäläisten puolesta. Kutsu Jumalan yhteydessä elämiseen.
Kasvun aika <i>Kutsun jumalanpalvelus laskiaissunnuntaina / tuhkakeskiviikkona</i>	Yhdessä jaetut elämäntarinat ja kysymykset toimivat siltana uskon maailmaan.	Ryhmäläiset saavat ristin Jumalan rakkauden ja huolenpidon merkiksi, seurakunta rukoilee ryhmäläisten puolesta. Aikaa itsetutkisteluun ja muutoksen mahdollisuuteen.
Syventymisen aika <i>Kasteen muistamisen / kastetai konfirmaatiojumalanpalvelus pääsiäisyönä</i>	Matka jatkuu kohti syvempää Jumalan tuntemista.	Kaikki tulevat siunatuiksi ristinmerkillä ja vedellä kastemaljan äärellä. Yhteinen uskontunnustus, rukous koko seurakunnan puolesta ja kastettujen yhteinen ehtoollinen.
Yhteyden aika <i>Lähetämisen jumalanpalvelus helluntaina</i>	Oman paikan ja kutsumuksen löytäminen seurakunnassa ja kirkon maailmanlaajassa tehtävässä.	Ryhmäläiset siunataan matkaan ristinmerkillä. Seurakunta lähettää heidät.
Katekumenaatin rakentajat		
Etsijä	Kirkossa avoimuutta hengelliselle etsinnälle.	Ryhmäläisten uskon kysymykset seurakunnan yhteiseksi kysymyksiksi.
Matkakumppani	Kokemusten jakaminen kristittyinä elämisestä.	Tukijana ja matkakumppanina etsijöille.
Ryhmän ohjaaja	Ryhmän ohjaaminen katekumenaatin hengessä, vastuu ryhmästä.	Kuulee herkästi ja ottaa tasapuolisesti huomioon kaikki ryhmäläiset.
Pappi/seurakunnan työntekijä	Katekumenaatti on osa seurakunnan perustehtävää ja jumalanpalveluselämää.	Tukee ryhmää ja vastaa jumalanpalvelus- ja sielunhoitotehtävistä.
Kanttori	Jumalanpalvelusten musiikilla on itsenäinen tehtävä katekumenaatissa.	Osallistuen katekumenaatin jumalanpalvelusten suunnitteluun ja toteutukseen.

Lähteet

A History of the Cathecumenate, The first six centuries

Michael Dujarier. Sadlier 1979.

Att växa till tro – Presentation av vuxenkatekumenatet som en väg in i kyrkan

Carl-Gunnar Ellversson. Mitt i församlingen 1992:2.

Ditt ansikte söker jag, Katekumenatet – vuxnas väg till tro

Elisabet Lindow. Växjö stift. Arcus förlag 2002.

Elämä kutsuu – Matkakumppani tiellä aikuiseen uskoon

Issakainen-Lehto-Metsätähti. Kirjapaja 2004.

Löytöretki

Heli ja Lassi Pruuki. LK-kirjat/Lasten Keskus 2002.

Ovi messuun – Aineisto jumalanpalveluselämän tueksi

Marjaana Kanerva ja Helena Lindfors, toim. Kirkkopalvelut 2008.

The Shape of Baptism: The Rite of Christian Initiation

Aidan Kavanagh. Pueblo 1991.

The Rites of Christian Initiation, Historical and Pastoral Reflections

Michael Dujarier. Sadlier 1979.

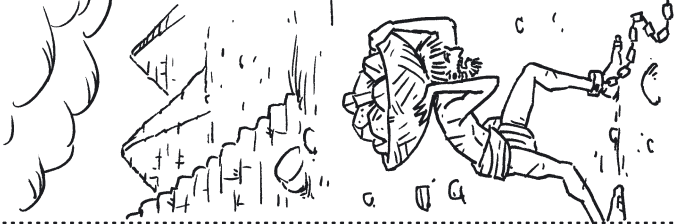
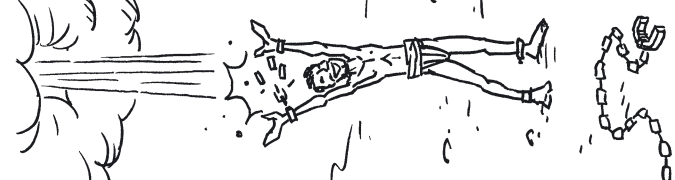
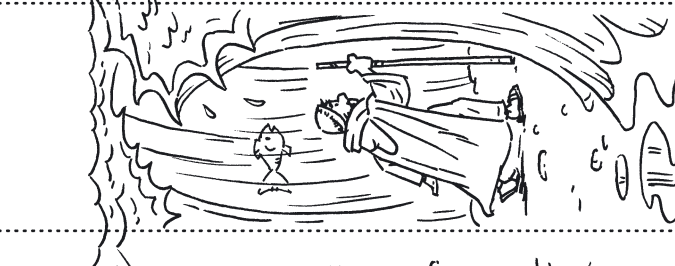
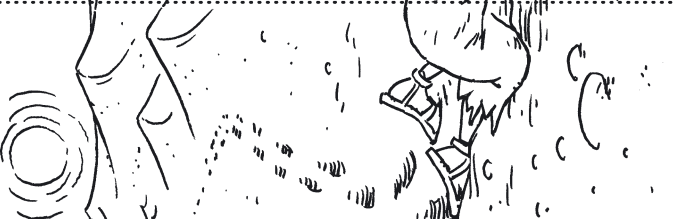
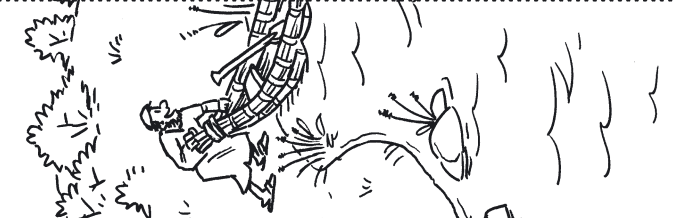
Vägens gemenskap: ett metodmaterial för vuxenkatekumenatet

Hansson, Martina och Nils Hammarström. Argument förlag 2002.

Welcome to Christ, Lutheran Rites for the Cathecumenate

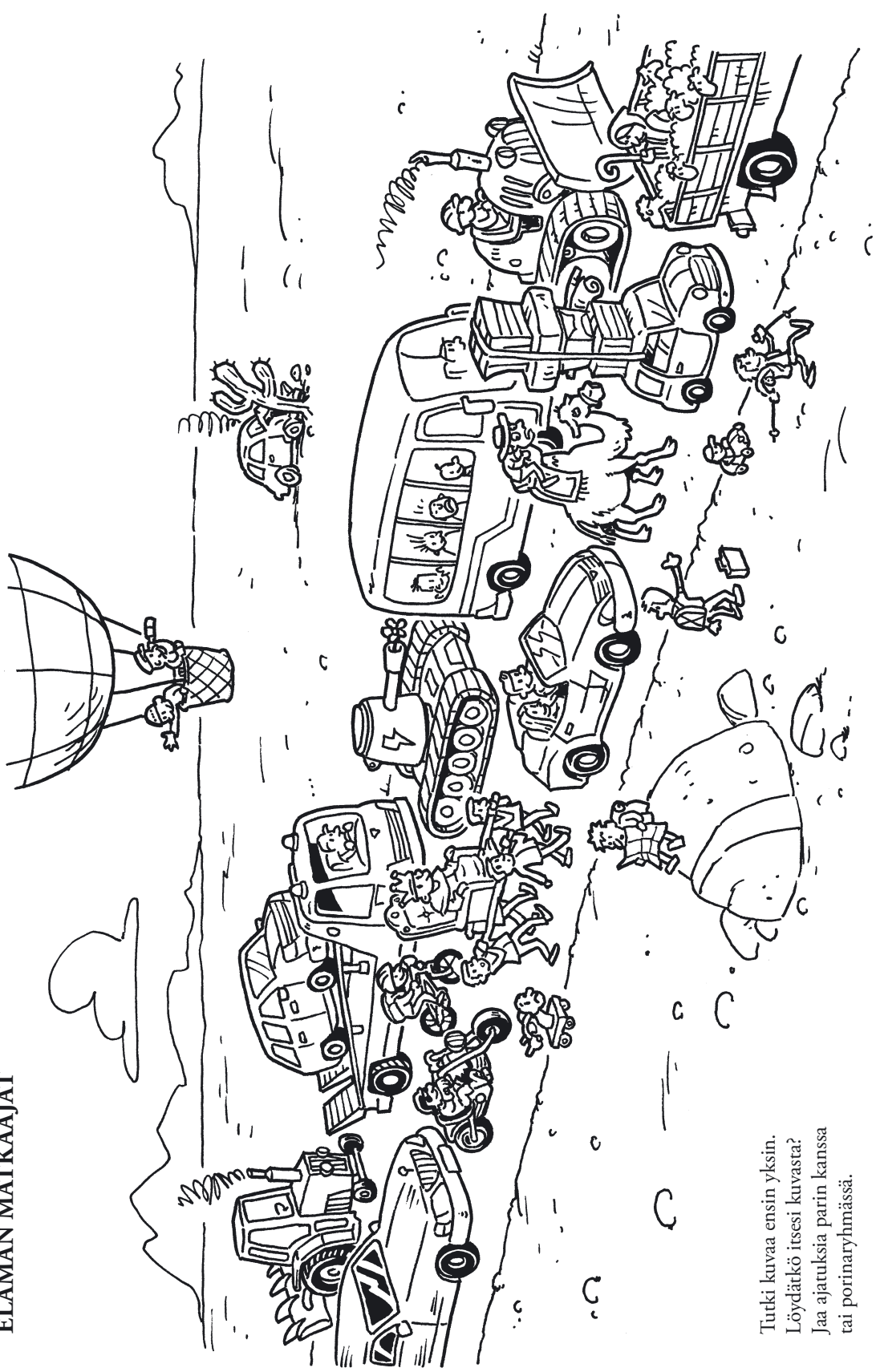
Augsburg Fortress 1997.

ELÄMÄN MATKA (Idea: Vägens gemenskap)

Orjuus	Vapautus	Punainen meri	Erämaa	Lähteillä	Jordan virtalla	Kohti luvattua maata
						
Milloin olet kokenut orjuutta?	Mikä vapautti tai vapauttaisi sinut?	Kuka ohjasi tai ohjaa eteenpäin?	Milloin olet kokenut että et pääse eteenpäin?	Mikä on auttanut/auttaa jaksamaan?	Ilon hetkiä tänään?	Mitä toivot tulevaisuudelta?

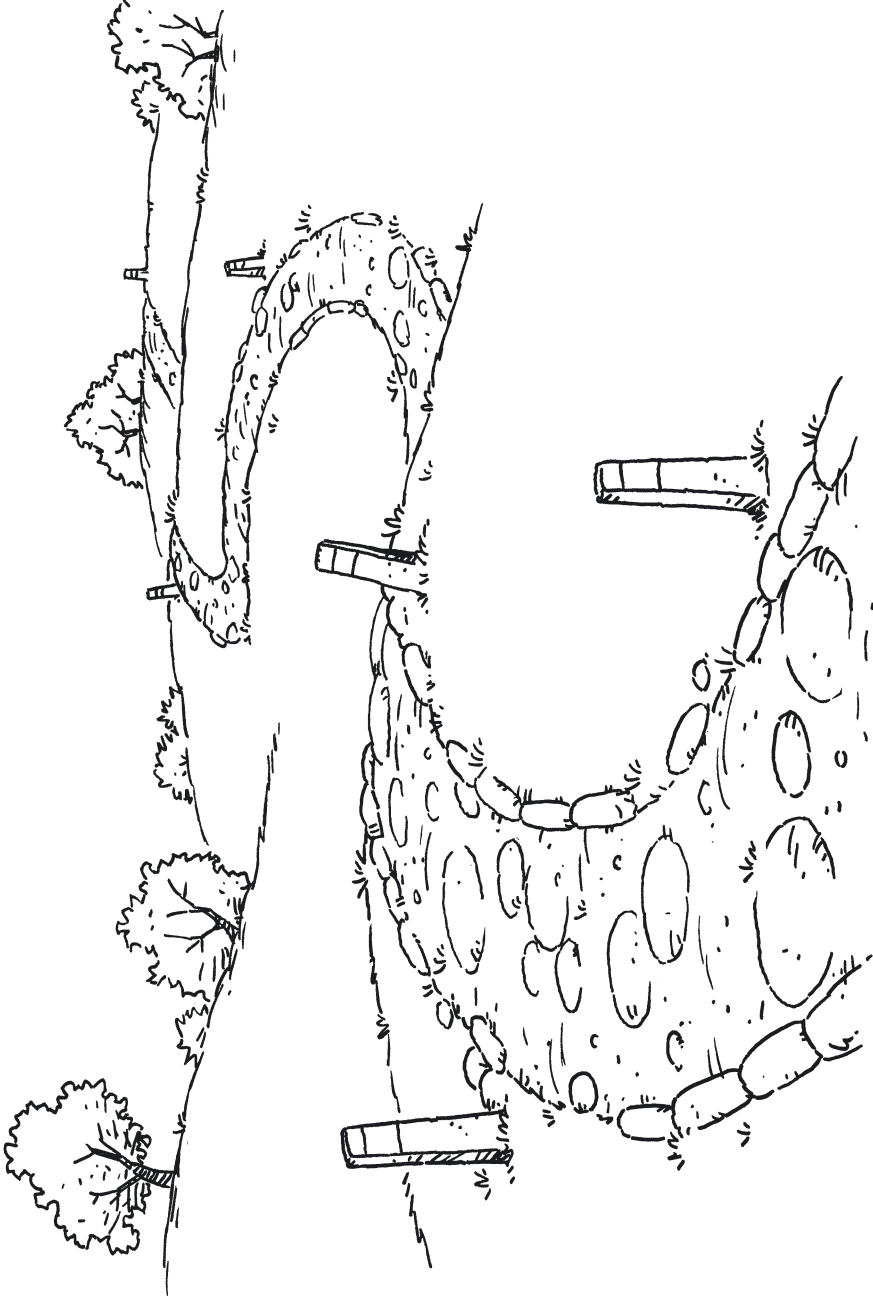
Tutki kuvaa ensin yksin. Löydätkö itsesi kuvasta? Missä vaiheessa olet nyt, millaisia ajatuksia, haasteita tai voimavaroja siihen liittyy? Millä tavoin Jumalan läsnäolo näyttäytyy elämässäsi? Mitä kaipaat, mitä tunnet voivasi antaa muille? Jaa ajatuksia parin kanssa tai porinaryhmässä.

ELÄMÄN MATKAAJAT

Tutki kuvaa ensin yksin.
Löydätkö itsesi kuvasta?
Jaa ajatuksia parin kanssa
tai porinaryhmässä.

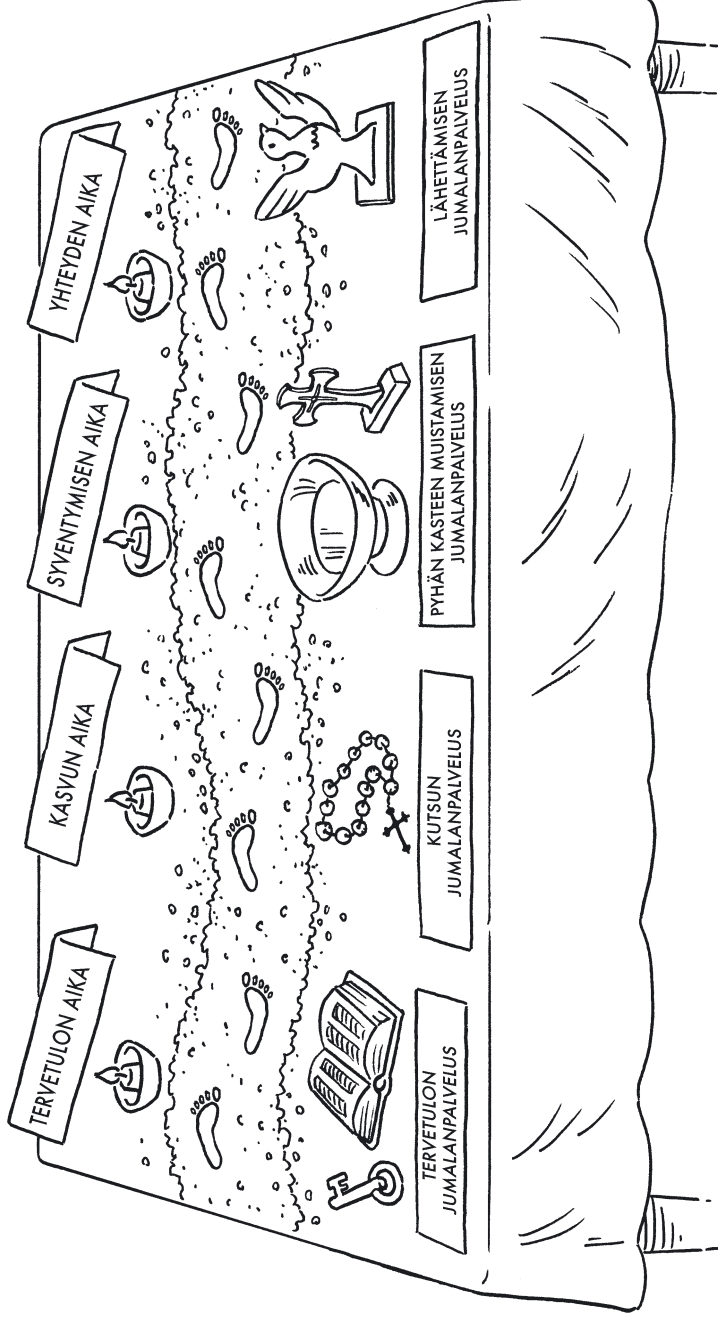
ELÄMÄNI VIRSTANPYLVÄÄT *(Idea: Vägens gemenskap)*

Tutki kuvaa ensin yksin. Merkitse elämäsi tärkeät vaiheet kuvaan, esim. lapsuus, nuoruus jne. Kirjoita, millaiset asiat olivat kussakin vaiheessa läsnä elämässäsi; mitä pidit tärkeänä, mihin keskityit, keitä oli tuolloin elämässäsi?

Jaa sitten ajatuksia parin kanssa tai porinaryhmässä. Keskustelkaa myös, millaiselta maasto näyttää tällä hetkellä ja edessään? Millaisia ”elämäntehtäviä” näet siellä? Mikä on sinulle arvokasta? Miten Jumalan läsnäolo näkyy elämässäsi tai miten toivoisit sen näkyvän?

KATEKUMENAATIN TIE

Tarvikkeet:

- Suuri kangas, lakanan kokoinen alusliinaksi.
- Kapea kaitaliina tai hiekkaa, josta muotoillaan alusliinan päälle tie.
- Neljä esim. tuikkukynttilää symbolisoimaan matkan vaihteita.
- Raamattu, risti, kastemalja, virsikirja, rukous-helminauha, siunauskortti, vihertkasvi tms. kuvaamaan matkan vaihteita.

- Esim. pahvista leikattuja kengänpohjia ”aske-leita” kuvaamaan matkan suuntaa.
- Neljä paperista tehtyä kylttiä, joissa on matkan vaiheiden nimet: Tervetulon, Kasvun, Syven-tymisen ja Yhteyden aika.
- Neljä paperista tehtyä kylttiä, joissa on juma-lanpalvelusten nimet: Tervetulon, Kutsun, Pyhän kasteen muistamisen ja Lähettämisen jumalanpalvelus.

- Kynttilät asetellaan tielle kuvastamaan matkan etenemistä, samoin molemmat kylttisarjat tien molemmille puolille.